Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 141 (2143) ♦ Вівторок, 3 серпня 1999 року ♦ Ціна договірна

«Україна ще здригнеться від того, що я розповім!»

Таку заяву зробив претендент на кандидата у Президенти Юрій Кармазін

У п'ятницю чималий гурт людей, що представляли групу підтримки народного депутата, лідера Партії захисників Вітчизни, одного з претендентів на кандидата у Президенти України, пікетував Центральну виборчу комісію. На транспарантах значилося: «ЦВК! Волевиявлення народу для вас теж є законом!», «Українець — не простак. Кучма — ні, Кармазін — так!» та ще ряд інших подібного змісту і дошкульності. Прихильники претендента вважали деякі дії ЦВК дискримінаційними й незаконними, тому й вдалися до акції протесту.

(Закінчення на 2-й стор.).

До Дня незалежності України

Потенціал є. Справа за реалізацією

Учора в Національному виставковому центрі України відкрилась національна виставка «Україна — крок у нове тисячоліття», яка працюватиме до 24 серпня.

Експозиція розміщена на площі більш як 20 тисяч кв. м (в тому числі 15 тисяч кв. м — у дев'яти закритих павільйонах). Представлені всі області, столиця держави та Автономна Республіка Крим. Експонати та стенди розповідають про потенціал вітчизняних товаровиробників та науково-технічні розробки, сприяють розширенню коопераційних, міжнародних, економічних і гуманітарних зв'язків.

У рамках виставки передбачені дні регіонів, науково-практичні семінари, ділові зустрічі і прес-конференції, культурно-масові заходи.

3 серпня

✔ *1914 р. Створено Бойову управу Українських січових стрільців — організаційно-координаційний центр регіону Українських січових стрільців.*

✔ *1957 р. Відбувся запуск першої радянської міжконтинентальної ракети Р-7 під керівництвом С. Корольова.*

✔ *1990 р. Верховна Рада УРСР ухвалила Закон про економічну самостійність України.*

«Мерський» претендент на шапку Мономаха

8

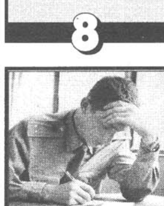

«Прошу звільнити з війська»

14

Емансипація у підземному царстві

...Назва кав'ярні «Шахтарочка», що в обласному центрі, є непоганою мішенню для дотепників. Подейкують, що тут незмінне місце зустрічі дружин шахтарів. Щоправда, навідуються вони сюди не для того, щоб за неквапливою розмовою випити чашку—другу кави. Мовляв, ідуть до «забігайлівки», щоб розшукати своїх чоловіків, котрі на якийсь час втратили здатність орієнтуватися на місцевості.

Утім, належність до шахтарської праці у жінок вугільного регіону не обмежується тільки розшуками чоловіка по найближчих пивницях або очікуванням його після підземної зміни. Відтоді, як у Донбасі почали видобувати вугілля, жінки завжди працювали на шахтах. І тепер це роблять: приміром, на флагмані вугільної промисловості — шахті «Краснолиманська» трудяться 1200 жінок — понад 20 відсотків трудового колективу.

(Закінчення на 12-й стор.).

Врожай-99

Працюють на борги

Більш як 16 млн. тонн зернових, зокрема 10,7 млн. тонн озимої пшениці, намолочено в Україні. Пересічний гектар дає 22 центнери зерна (торік — 24,2). Врожайність озимої пшениці — 24 центнери на круг (торішня —27,8).

Зібране збіжжя швидко змінює свого власника — йде на придбання пального, для розрахунків з численними кредиторами села. Хліборобам здебільшого залишаються самі борги...

У номер

АЗС закрито. Паливо «потекло» на захід

Понад 2 млн. тонн нафтопродуктів вивезено за межі країни з початку року, заявив голова Державної митної служби України Юрій Соловков. «Щойно на світовому ринку піднялася ціна на нафтопродукти, експортери почали шукати додаткові шляхи заробітку», — зазначив він.

Зокрема, за кордон цього року «витекло» 1 млн. 132 тис. тонн мазуту. Тим часом завдання наповнення ним держрезерву не виконано, і потреба в цьому виді нафтопродуктів становить понад 1,5 млн. тонн, наголосив Ю. Соловков.

Вартість пального:

Київ: А-76 — відсутній на більшості АЗС; А-95 — 2.90—3.20
Сімферополь: А-76 — 1.90—2.00 (переважно за талонами); А-95 — 2.50—3.00
Херсон: А-76 — 2.00—2.65; А-95 — 2.70—3.00
Постійно працює лише 30 відсотків АЗС.

(Закінчення теми — на 8-й стор.).

❍ *У зв'язку з проведенням планового ремонту зупинено роботу 2-го енергоблока Рівненської АЕС.*

❍ *Сьогодні стартує велопробіг, присвячений Дню незалежності України.*

❍ *Біля однієї зі споруд Києво-Печерського заповідника провалилася земля. Ніхто не постраждав.*

P.S.

Усі регіони представлені на виставці, що відкрилася у Києві

У номер

✔Київ

«Україна ще здригнеться від того, що я розповім!»

(Початок на 1-й стор.).

На засіданні ЦВК, яке відбулося того ж дня, розглянуто протоколи щодо перевірки підписних листів. Першими під «рентгеном» перевірки фахівців «засвітилися» підписні листи на підтримку мера Черкас Володимира Олійника. Протоколом дійсними визнано понад мільйон підписів. Що й забезпечило В. Олійнику проходження до групи кандидатів. Йому вручено посвідчення встановленого зразка.

Підвищену увагу викликало оприлюднення протоколу перевірки підписних листів на підтримку Юрія Кармазіна. У протоколі вказано, що в даному разі попрацювали нашвидкуруч створені кооперативи, які заробляли на халтурному «скиртуванні» підписів громадян. Тож із загальної кількості 1 мільйон 600 з лишком тисяч зібраних підписів в актив Ю. Кармазіну зараховано лише 823,2 тисячі підписів.

У розмові з журналістами Ю. Кармазін заявив, що вже направив до Верховного Суду два позови на дії працівників ЦВК. Він сказав також, що боротьба лише почалася: «Україна ще здригнеться від того, що я розповім». Блефує він чи й справді збирається оприлюднити щось «вибухове», сказати важко. Якщо ж наважиться на такий крок, то побачимо...

Медики вірять у так званий «парний випадок». Тобто, якщо з першим пацієнтом обійшлося, то й з наступним буде все гаразд. І навпаки. У даному разі з претендентом Миколою Габером сталося оте «навпаки». Бо розгляд його підписних листів ішов за Ю. Кармазіним. Йому відмовлено в реєстрації претендентом. Підстава — дійсними на його підтримку визнано значно менше необхідного мільйона голосів.

Як видно, довга тінь кармазінського «негативу» впала не лише на М. Габера. Розгляд протоколів про перевірку підписів на підтримку претендентів Олександра Ржавського, Василя Оноленка, Олександра Базилюка та Віталія Кононова також дав негативний результат.

Україна
Центральна виборча комісія
ПОСТАНОВА
30 липня 1999 року м. Київ № 137

Про реєстрацію кандидата у Президенти України Олійника Володимира Миколайовича

Розглянувши документи, подані до Центральної виборчої комісії при реєстрації претендента на кандидата у Президенти України Олійника В. М., відповідно до вимог статті 22 Закону України «Про вибори Президента України», а також на підставі протоколу Центральної виборчої комісії від 30 липня 1999 року № 10 про результати збирання підписів виборців на підтримку претендента на кандидата у Президенти України Олійника В. М., кандидатуру якого підтримали своїми підписами не менш як один мільйон громадян України, які мають право голосу, в тому числі не менш як 30 тисяч громадян у кожному з двох третин регіонів України, керуючись частинами першою, другою, третьою, четвертою статті 28 Закону України «Про вибори Президента України», статтями 11, 12 та пунктом 12 статті 13 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія постановляє:

1. Зареєструвати Олійника Володимира Миколайовича, 1957 року народження, громадянина України, позапартійного, освіта вища, Черкаського міського голову, який проживає в місті Черкасах, висунутого зборами виборців у м. Кіровограді 17 травня 1999 року, кандидатом у Президенти України.

2. Видати кандидату у Президенти України Олійнику Володимиру Миколайовичу посвідчення встановленого зразка.

Голова Центральної виборчої комісії М. РЯБЕЦЬ.

Фото Сергія ДЕМИДОВА (УНІАН).

Угода про додержання основних засад і принципів виборів Президента України

(Угода про чесні вибори)
м. Київ
28 липня 1999 року

Ми, кандидати у Президенти України,

усвідомлюючи історичну важливість моменту, який переживає наша країна, та значення для подальшої долі Української держави подій, що відбуваються у зв'язку із президентськими виборами 1999 року,

незважаючи на різницю у поглядах, політичних переконаннях і виборчих програмах,

сповідуючи принципи Честі, Совісті і Порядності,

цінуючи гідність, права і свободи кожного громадянина,

визнаючи право кожної людини на достовірну інформацію,

прагнучи створити атмосферу вільного, свідомого вибору та його реалізації,

укладаємо цю Угоду про чесні вибори і беремо на себе такі зобов'язання:

1. У своїх діях додержуватися засад і принципів стосовно виборів Президента України, закріплених Конституцією і законами України.

2. Здійснювати виборчу кампанію на цивілізованих засадах, не застосовуючи один проти одного брудних агітаційних і пропагандистських методів боротьби.

3. Не поширювати матеріалів негативного характеру щодо особистого життя інших кандидатів у Президенти України або їх рідних.

4. Не перешкоджати шляхом насильства, обману, погроз, підкупу або в інший спосіб вільному волевиявленню виборців.

5. Присікати будь-які спроби залучити до організації виборчої кампанії кримінальні структури та елементи.

6. Добиватися якнайширшого залучення міжнародних спостерігачів до виборчого процесу.

7. Забезпечувати представникам засобів масової інформації безперешкодний доступ до виборчих заходів за нашої участі.

8. Добиватися організації у прямому ефірі теле- і радіодебатів для всіх кандидатів у Президенти України та брати в них безпосередню участь.

9. Сприяти один одному в організації громадського контролю за ходом виборчої кампанії з метою запобігання фальсифікації дійсного волевиявлення наших співвітчизників.

10. Своєчасно інформувати Центральну виборчу комісію та Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань забезпечення виборчих прав громадян України під час підготовки і проведення виборів Президента України про факти порушення виборчого законодавства.

Кожний кандидат залишає за собою право відмовитися від Угоди, про що зобов'язується повідомити інших учасників Угоди та оприлюднити свою заяву у засобах масової інформації.

Ця Угода діє на період до набуття повноважень новообраним Президентом України та відкрита для підписання всіма кандидатами у Президенти України.

Складено в м. Києві 28 липня 1999 року в єдиному примірнику, який знаходиться на зберіганні у Тимчасовій спеціальній комісії Верховної Ради України з питань забезпечення виборчих прав громадян України під час підготовки і проведення виборів Президента України. Ініційовану вищеозначеною Тимчасовою комісією (голова О. Єльяшкевич) угоду підписали кандидати в Президенти України Є. Марчук, О. Мороз і О. Ткаченко. Парафував Ю. Костенко.

Що мав на увазі гарант Конституції?

Репліка

— Це не мужики. Я відповідально про це кажу. — Так охарактеризував Леонід Кучма кандидатів на пост глави держави, які підписали угоду про чесні вибори. В інтерв'ю інформаційній програмі «УТН — панорама» гарант Конституції із обуренням говорив про бажання поводитись порядно по відношенню до членів сімей кандидатів, не використовувати у боротьбі кримінальні структури. З екрана лилось невдоволення. Які чесні вибори, коли на пана Президента, на його думку, вже вилито безмежну кількість бруду! Хотілося б знати, яка теле-, радіопрограма, газета, журнал дозволили собі це зробити? Хто з кандидатів і де говорив неправду про діючого Президента?

Та навіть якщо й було, як стверджує Леонід Кучма, хіба це заважає не кидатись у майбутньому сміттям один в одного?

Чи Президент вважає, краще, аби народ України та світова громадськість стали свідками нечесної, щоб не сказати більше, боротьби? А можливо, Л. Кучма не вбачає іншого шансу виграти, як спрямувати проти конкурентів потоки сумнівної інформації? І не лише проти конкурентів, а й проти членів їхніх сімей. Звичайно, враховуючи толерантне, м'яко кажучи, ставлення до гаранта Конституції загальнонаціональних теле- і радіоканалів, значної частини друкованих ЗМІ, можна дозволити собі розкіш відкинути пропозицію про чесні вибори.

Однак ознакою сили і лицарської гідності є не прагнення безкінечної підкилимної боротьби й бажання добити суперника, який спіткнувся, а рівноправне, чесне змагання і вміння поважати свого візаві. Можливо, саме це й мав на увазі Леонід Кучма, коли говорив: «Не лити бруд? Таке з якої опери?»

До речі, наш Президент сказав, що ніхто його до участі у підписанні угоди про чесні вибори не запрошував. Хоча підписанти, зокрема, й Олександр Ткаченко, мають змогу зателефонувати Президенту будь-коли. Так-от, Леоніде Даниловичу, не кандидати у Президенти ініціювали угоду про чесні вибори, і не вони організували її підписання. Це зробила Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради із забезпечення виборчих прав громадян під час президентських виборів, яку очолює Олександр Єльяшкевич.

Хоча, якщо по совісті, приєднатися до благородної справи можна й без запрошення.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Суд визнав міського голову винним

Міського голову Кіровограда Олександра Нікуліна оштрафовано на 425 гривень.

Ленінський районний суд Кіровограда завершив розгляд адміністративної справи, за якою Олександр Нікулін звинувачувався у корупції.

Для завершення будівництва школи управління капітального будівництва міста взяло генпідрядником підприємство «Горн». А очолює його син міського голови Ростислав Нікулін. За виконані роботи місто профінансувало «Горн» на 7 млн. 216 тис. 383 грн. Таким чином, міський голова О. Нікулін сприяв, використовуючи службове становище, юридичній особі —підприємству «Горн» — у здійсненні підприємницької діяльності. Своїми діями О. Нікулін скоїв адмінпорушення, передбачене статтею 5, част. 1, п. «а» Закону України "Про боротьбу з корупцією», — йдеться у постанові суду.

Сам Олександр Нікулін із таким рішенням не згодний і має намір оскаржувати його в обласному і Верховному судах.

Політтиждень українських ЗМІ

З іншого голосу

1. «Fas est»

Дослівно цей вислів перекладається з латини як: «Це дозволено». Саме за такою командою давні римляни грабували завойовані міста, чинили свавілля. А першу його частину — «фас» добре знає будь-яка гарно натаскана собака. І не тільки собака.

Ця команда стала давно вже алегоричною, коли мова заходить про дозвіл господаря своєму слузі переходити в рішучу атаку на вказану ціль. Особливо ця команда прижилася у політиці. «Великий кормчий» Мао натякнув: «фас» — і натовпи хунвейбінів мордували інтелігенцію, критикували Конфуція, подібне трапилося і в Америці за часів «маккартизму», за Брежнєва так цькували Солженіцина, у нас — Гончара за його «Собор». Таких історичних прикладів — безліч, аж по день сьогоднішній.

Доки наші керовані ЗМІ не почули натяк, що, мовляв, «Fas est», доти УТ-1 демонструвало зразки творчого героїзму і політичної віртуозності у відстоюванні права Кабміну на помилки і «окремі недоліки» в ситуації з бензиновою кризою. Хоча вже на позаминулому тижні «УТН» дозволили собі перші натяки на «неузгодженість у діях виконавчої влади», «солодко-лагідні запевняння Мінекономіки» і т. п.

Такі інтонації ще донедавна були просто немислимі з огляду на жорстку політику високих санкцій на подібне «фрондерство».

Патронташ

Аналітики вже було нашорошили вуха і гарячково плодили версії: над ким же це в Кабміні скупчуються чорні хмари. Невже над.?!

Минулої неділі «УТН-Панорама» розігнала хмари, але блискавка все-таки влучила у першого віце-прем'єр-міністра Володимира Куратченка.

Перший національний телеканал прокоментував цю відставку досить наївно: «... Куратченко демонстрацією свого права на власну думку відмовився від правил командної гри». А правила гри — це курс Президента на реформи, альтернативи якому, само собою, немає!

Чи не повинно бути? Поки не скажуть: «Fas est!».

Аналізуючи коментарі цього віце-прем'єрського демаршу у більшості наших провідних ЗМІ, важко второпати, в чому полягає та сама «лівизна» В. Куратченка, яку йому вішають, чому нормальна ініціатива надати керованості і плановості своєму відомству у форс-мажорних обставинах кваліфікується як «поворот до світлого минулого». Куратченко, ризикуючи ще більше роздратувати прем'єра, все ж заступився за своїх соратників. А ось наші ЗМІ чомусь не заступилися за його право мати і висловлювати власну думку і обстоювати її без «височайшого» дозволу. Чи настільки вже «лівою» вона виявилася?

Часом здається, що вітчизняні «мас-медіа» трохи звихнулися від політичних пасьянсів, безкінечно розкидаючи «лівих», «правих», «ліво-право-центристів», «єдиноузгоджених лівими правих...» Так, навіть один з найглибших і цікавих аналітиків «Дзеркала недели» Юлія Мостова висуває і тут теж спецпрогнозну версію: «А може, це Леонід Кучма таємно підбив Володимира Куратченка на опозиційний виступ з лівого крила?»

Над ким в Кабміні скупчуються чорні хмари?

Міжсесійний період: робота не припиняється

«Перш ніж брати в руки квача з дьогтем, варто подивитися у дзеркало»

Фасад Верховної Ради одягнений у риштування. Опоряджувальники поспішають виконати роботу за якийсь місяць-півтора, до відкриття четвертої сесії. А що там за фасадом? — мимоволі ловиш себе на думці. На запитання кореспондента відповідає перший заступник керівника управління організаційної роботи з комітетами Верховної Ради Василь КОВАЛЬЧУК.

— Думка побутує така: Верховна Рада працює тоді, коли відбуваються пленарні засідання. Воно й зрозуміло, бо цю роботу видно.

— І було чути...

— Так, і було чути, коли здійснювалася трансляція по радіо. Тепер про депутатську діяльність громадянам розповідають короткі газетні та телерадіозвіти, до речі, не завжди об'єктивні у своїх оцінках, а інколи й навмисно перекручені на догоду окремим політичним силам.

— І як сприймають народні депутати такі «подачі»?

— Зрозуміло, що болісно. Але одна річ сприймати, а друга — оцінювати. Хто намагається принизити Верховну Раду, той передусім принижує себе. Бо обирав парламент увесь народ: вільно і таємно. Силоміць до кабін ніхто нікого не штовхав і рукою виборця ніхто не водив. Серед тих 22 мільйонів громадян, які опустили свої бюлетені в урни, є ви, я, ваші родичі, друзі, знайомі...

— Отже, перш ніж брати в руки квача з дьогтем, варто подивитися у дзеркало?

— Виходить, так. Сьогодні Верховна Рада перебуває у міжсесійному періоді. Не на канікулах, і не у відпустці, а саме у міжсесійному періоді. Так записано в Конституції.

Це означає, що частина депутатів працює в округах, частина — у комітетах, багато включилися у виборчі перегони, і чимало народних обранців узяли відпустки.

— Всебічний аналіз роботи парламенту під час третьої сесії зробив Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко, який був опублікований в нашій газеті. Тому підсумків торкатися не будемо. Отже, міжсесійний період — це штиль чи щось інше?

— Погодьтеся, що законотворча праця, як і кожна творча праця, перерви не має. Можна навести багато прикладів від Ньютонового яблука до більш приземленого, коли відомий поет обгорілим сірником на цигарковій коробці записав серед ночі риму, яка мучила його цілий місяць. Так і в законотворчості. Немає для народних депутатів більш сприятливого часу, ніж міжсесійний період, коли можна спокійно попрацювати над законопроектами, які вони виношують.

Зараз за «фасадом», як було сказано, підготовлено і передано на підпис Президенту понад 30 законів, прийнятих Верховною Радою. Серед них закони про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничометалургійного комплексу країни, про внесення змін до закону про державне регулювання цінних паперів України, про тимчасові слідчі комісії ВР, про амністію, про підвищення мінімального розміру пенсій, про мисливські господарства і полювання...

— Мисливці могли б і зачекати...

— Так, мабуть, подумають багато людей. Насправді —це охорона лісів, мисливських запасів і земель, водного господарства. Ну й, звичайно, узаконення норм і правил самого полювання. Бо зараз один критерій: пускати чи не пускати.

Або візьмемо закон про тимчасові слідчі комісії ВР. Відомо, що Президент дав вказівку виконавчим органам не співпрацювати з такими комісіями, оскільки, мовляв, парламент ніяк не може спромогтися на закон, хоча діяльність парламентських комісій передбачена Регламентом ВР. Тепер закон треба буде виконувати. Взагалі перед тим, як закон подати на підпис Президенту, він доводиться до повної кондиції, звіряється до останньої коми і крапки. А до кожного ж закону під час обговорення його проекту набирається до 250 — 300 сторінок зауважень, пропозицій, побажань, поглядів. І все це треба зважити і опрацювати.

— В одному з інтерв'ю народний депутат Олександр Карпов, підсумовуючи третю сесію, процитував Руслана Хасбулатова, екс-спікера російської Думи: «Кажуть, що ми прийняли багато поганих законів. Так, багато, але ми їх прийняли...» Це — об'єктивна оцінка?

— Якість законів визначається не сьогоднішнім днем, не завтрашнім і навіть не післязавтрашнім. Через півроку, наприклад, суспільство переконується, що закон поганий. Та й то так не можна говорити, бо насправді поганих законів немає. Можуть бути невдалі його окремі норми, маючи на увазі, що деякі закони мають більше сотні статей.

Суб'єкти законодавчої ініціативи — народні депутати, Президент, Кабмін, Національний банк — перш ніж подати той чи інший законопроект, перевертають гори роботи. Потім вона продовжується у комітетах: готуються висновки науковців, юристів, міністерств і відомств, спеціалістів різних профілів — і лише тоді цей законопроект потрапляє на перше читання.

Якби Олександр Карпов говорив правду, то наші закони скасовувалися б мало не щороку. Але таких прикладів нема. Тим часом правове поле, яке дісталося нам від Радянського Союзу, вимагало докорінного оновлення. Це відчув кожен громадянин України на власному житті.

— Але й претензій до законодавців чимало. Чи ви їх вважаєте несправедливими?

— На це можу сказати так: претензії справедливі, та не завжди. Коли б наш правовий масив і та законодавча база, яка створена, використовувалася хоча б наполовину, у нас проблем стало б удесятеро менше.

На жаль, як неодноразово наголошували народні депутати на сесіях, виконавча влада втілює закони вибірково. Там, де вони її не влаштовують, закони обходять, не виконують, а інколи просто ігнорують. Найкраще це видно під час виконання закону про держбюджет України.

— Але ж хтось має наглядати за цим?

— Передусім треба, щоб прокуратура неухильно виконувала свої головні функції: як виконуються закони в державі. Набагато більшу роль мав би відігравати Конституційний Суд. А зараз ніхто не несе відповідальності за те, що міністерства і відомства, наприклад, часто-густо не виконують закони. Тому скільки і яких законів не приймалося б, але якщо виконавець їх не реалізовує у повному обсязі, толку в такій державі не буде, а будуть постійні нарікання: закони погані або їх нема.

— А от Прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко не задоволений бюджетною резолюцією і хотів би, щоб ВР її «підправила»...

— Коли обговорювалася і приймалася бюджетна резолюція-2000, усі віце-прем'єри та провідні міністри були присутні, в тому числі і сам Валерій Павлович. Народні депутати заклали у бюджетну резолюцію інтереси держави і інтереси виборців, а виконавча влада, на мій погляд, турбується в даній ситуації, як зберегти себе. Якщо прем'єра не задовольняє бюджетна резолюція, прийнята парламентською більшістю, у нього є можливість захищати свої погляди під час обговорення проекту держбюджету-2000.

— Які ще перевали треба буде долати парламенту найближчим часом?

— Передусім це кодекси. Кримінальний кодекс, наприклад, Верховною Радою прийнятий у першому читанні. Це величезна робота і за змістом, і за обсягом — на 500 сторінок. Адже закладаються нові підходи щодо кримінальних покарань, ліквідація одних, введення нових. Хто сьогодні може сказати, приміром, що таке хуліганство? Раніше це визначалося так: явна неповага до суспільства. Під це «визначення» за бажання можна було притягти до відповідальності багатьох. За цією статтею свого часу прибирали з дороги дисидентів, людей неугодних, які хуліганами ніколи не були. Тому тут кожна норма, кожен вид покарання ретельно виважуються, бо недоробки та помилки законодавців стократно відгукнуться у роботі правоохоронних органів, а відтак, і на здоров'ї усього суспільства. Поспішати тут не треба.

А закиди деяких правоохоронців, що через відсутність Кримінального кодексу погано ведеться боротьба зі злочинністю — від лукавого. До чинного кримінального законодавства внесено всі необхідні поправки. Їх тільки треба виконувати у повному обсязі. Інша важлива норма суспільного життя — Цивільний кодекс...

— Його називають ще малою Конституцією. Чи справді це так?

— Єдиного погляду наші вчені тут ще не мають. Народний депутат Сергій Головатий, наприклад, вважає, що до Цивільного кодексу повинні відноситися норми житлового законодавства, земельного, пенсійного і т. д. Інша школа, навпаки, заперечує. Житловий кодекс має бути окремий, Кодекс законів про працю також окремий тощо. Тож це робота тут ще по вінця. Але припускаю, що у наступному році ми матимемо і Кримінальний, і Цивільний кодекси.

— А тепер ваш погляд на те, про що дебатується щодня у газетах, на радіо і телебаченні.

— Про Податковий кодекс?

— Відгадали...

— Як відомо, цього документа у колишньому Радянському Союзі не було. Для нас це зовсім нова справа у нових умовах. Нині у ВР є два проекти цього кодексу: урядовий, куди зібрано все, що є з податкового законодавства (його вже встигли наректи «збірною солянкою»), і альтернативний, розроблений у Комітеті з питань бюджету. Він береться за основу і практично готовий до першого читання. Гадаю, що однією з головних подій четвертої сесії стане саме прийняття Податкового кодексу. Хотілося б вірити у це.

— Четверта сесія обіцяє бути досить незвичайною?

— Так. По-перше, вона буде найкоротшою. А потім —вибори Президента, які відчутно піднімуть температуру і в суспільстві, і в парламенті. Далі — складання повноважень та затвердження нового складу уряду. Зараз ніхто не вгадає, скільки на це буде витрачено часу.

Та попри всі ці важливі події, ми плануємо розглянути на четвертій сесії понад 400 питань. 150 найважливіших законопроектів нині активно опрацьовуються у комітетах, щоб сесія могла розпочати роботу одразу, без розкачки.

Так що коли за «фасадом» допізна горить світло, це означає, що народжується новий законопроект і «пологи» тривалі та болісні.

— Отже, оцінка багатьох обивателів, що нардепи та апарат Верховної Ради даром їдять хліб, не завжди, м'яко кажучи, відповідає дійсності?

— «Нардепівський хліб» коштує кожному виборцю України 18 коп. на місяць.

— Жартуєте?

— Зовсім ні. Можете підрахувати самі. Наш парламент дешево обходиться громадянам. Добре це чи погано, хай судять самі.

— Дякую за розмову.

Розмову вів Анатолій КАРАСЬ.

для патронату

«Забороняється давати собаці в зуби цигарку, сигару або люльку з тютюном»
Закон штату Айдахо. США

Схоже, що далі в цьому напрямі стоїть тільки астрологія.

Як у СРСР до «перебудови» не було ніякого сексу, так у Кабміні до самих президентських виборів не буде ніякої кризи, — гарантує Перший національний. Бо зі слів тієї ж «УТН-Панорами», в Україні вдалося вже і промислове виробництво стабілізувати і навіть збільшити, і пенсійна реформа діє, щоправда, пенсіонери її поки що не відчувають, але «тенденція намітилася». Не ручаюся, що якийсь старенький бідолаха-пенсіонер, почувши таке, не жбурнув у телевізор свого костура.

Дозвіл на дозовану критику завжди має непередбачувані наслідки. Можливо, це врахували мешканці штату Айдахо, коли заборонили давати собакам у зуби цигарку. А то скомандуєш: «фас!», а пес іще не так зрозуміє і замість того, щоб учепитися комусь у штани, побіжить шукати сірника, щоб прикурити.

2. Гра за правилами чи за «поняттями»?

Певно, найбільш коментованою в ЗМІ подією тижня стала своєрідна угода про чесні вибори, підписана трьома кандидатами в Президенти України.

Сяк-так її процитувавши, газета «Независимость» за п'ятницю прикнопила цей документ заголовком: «Ткаченко, Марчук, Мороз: против кого дружить будем?»

Отже, враховуючи передвиборну орієнтацію газети, годі сподіватися, що Леонід Кучма колись поставить свій автограф під цією угодою. Це він гнівно і підтвердив у своєму телеінтерв'ю, яке з десяток разів крутилося на всіх основних телеканалах. Можна зрозуміти праведне обурення людини, яка звикла підписувати укази, а не якусь фільчину грамоту. Тож її бурхливі емоції мали підстави.

Леонід Данилович висловив сумнів, що «так звані кандидати» не є «мужиками», і він поряд з ними не те що.., а навіть свій підпис не поставить. В суворих режимних установах, де в пошані не так правила, як «поняття», а контингент поділяється на «мужиків», «биків» і «паханів», небажання мати справи з нижчою кастою пояснюють згідно з «поняттями» лаконічно і образно: «за падло» (з наголосом на «о»).

Символічно, що в тій самій «УТН-Панорамі» в розлогому репортажі з надто криміналізованого українського міста — Кривого Рога йшлося про масові оперативні заходи місцевої міліції в пошуках «тимурівської команди», яка за допомогою балончиків з аерозольною фарбою поставила на фасадах будинків під сумнів шанси Леоніда Кучми знову стати Президентом України.

Тамтешні «опера» присягнули, що розшукають і покарають і виконавців цих антипрезидентських «дацзибао», і їхніх замовників. Стосовно останніх, то там ніхто не сумнівається, що вони з «так званих кандидатів». Бо, за підрахунками кореспондента, який живописав цю акцію, тільки на балончики з фарбою пацани витратили б не одну сотню гривень.

Де ж вони взяли гроші? Та все там же, на старому місці!

Псувати стіни написами — безперечне хуліганство! Хоча і в Європі, і в Америці та й у Києві на ці аерозольні графіті давно вже махнули рукою. А почитати хоча б ті, що в столиці України, то мало не видається ні «комунякам», ні «москалям», ні «жидам», ні «бандерівцям» поіменно. Та чомусь не чутно про міліцейські облави на цих «тимурівців».

Навіть з ідеологічними поправками на час, коли Гайдар створював свої «тимурівські команди», вони ніколи не мали репутації «бандформувань», вартих переслідування. Навпаки, «тимурівці» безкорисливо допомагали вдовам, інвалідам, пенсіонерам, до яких у влади руки не доходили за будь-яких режимів.

Шкода, що Президент забув про добрий зміст книжки свого дитинства і прирівняв «тимурівців» до політичних найманців.

І треба ж, щоб так збіглося! Того ж дня на телеканалі «1+1» виступала саме Криворізька команда «веселих і кмітливих», а турніри «КВН», як відомо, проводяться під патронатом нашого Президента. Не знаю вже, що дало привід криворіжцям так пожартувати: «Вибори Президента України будуть проходити під патронатом Президента України».

Що ж, друзі, доживемо до осені, а там і сезон полювання почнеться. І вийдуть «на номери» учасники великого дійства. І з «патронатом», і з патронташем.

Федір АНДРІЯШЕВСЬКИЙ, політичний оглядач.

У номер

✔ Київ

Чи є бажаючі відбудувати Югославію?

Делегація Верховної Ради України провела зустрічі з високими посадовими особами Югославії та Сербії, а також із керівниками низки підприємств. На прес-конференції за підсумками візиту керівник делегації народний депутат Сергій Кияшко та генеральний директор Української національної зовнішньоекономічної корпорації «Важмашіндекс» Євген Козик заявили, що загалом розглядалися питання участі України у відбудові Югославії.

За їх словами, Югославія потребує значних інвестицій і технічної допомоги у відновленні залізниць, нафтопереробних і аміачних заводів, енергетичних комплексів, а також будівельні матеріали та електротехнічне обладнання. У цьому Югославія розраховує і на Україну. Щоправда, як наголосив Євген Козик, приходити туди треба з конкретними ідеями та економічними розрахунками. Сергій Кияшко закликав українські підприємства звертатися із пропозиціями щодо участі у відбудові Югославії.

Заради інтересів держави

Якщо прогнози політологів підтвердяться і буде створено вітчизняний тріумвірат у складі Марчук—Мороз—Ткаченко (послідовність за абеткою), це засвідчить, що кожен з його учасників гідний посісти найвищу посаду в державі. Тобто ми маємо щонайменше сильних, достойних кандидатів, а принизливе для українців твердження хору «команди однодумців», що серед 50 млн. населення є лише один достойний кандидат, не відповідає дійсності.

Створення тріумвірату засвідчить підготовленість його учасників до виконання надзвичайно складної і відповідальної роботи на посаді Президента держави. Бо справжнім свідченням мудрості і сили претендента є його готовність поступитися власними амбіціями, якщо це потрібно для держави, а не прагнення будь-що «покерувати» з передбачуваними наслідками.

І останнє. Створення тріумвірату дасть народу України реальну можливість вибору, адже до його складу входять політики різних напрямів. Саме можливість реального вибору (а не роль масовки у трагікомедії галасливого «одобрямсу», яку нашому народу дехто приготував на політичній кухні) дасть реальну надію на поліпшення життя після президентських виборів.

✔ Полтава

Могли і злетіти

По справжньому мінному полю, ладному вибухнути щомиті, ходили і їздили понад п'ять десятиліть мешканці одного з районів Кременчука. Це страшне відкриття сталося після того, як на невеликому п'ятачку між житловими будинками і діючою залізничною колією одну по одній було знайдено спочатку 18, а потім — іще 43 міни часів другої світової війни. Протягом усього цього часу смертоносні заряди лежали під досить тонким шаром грунту і не вибухнули тільки через дивовижний збіг обставин. За словами саперів, такі знахідки в наддніпрянському місті, що пережило окупацію й численні кровопролитні бої під час визволення, досі не дивина, однак у такій кількості і в такій небезпечній для людей близькості боєприпаси знайдено вперше.

✔ Фотофакт

Пікетування Центральної виборчої комісії членами Української соціал-демократичної партії на знак протесту проти затягування реєстрації кандидатом у Президенти України лідера партії В. Онопенка.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

КОНЦЕПЦІЯ

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Схвалити Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України (додається).

2. Кабінету Міністрів України, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні науково-технологічного та інноваційного розвитку України, керуватися у своїй роботі схваленою Верховною Радою України Концепцією.

3. Кабінету Міністрів України на основі зазначеної Концепції розробити та внести до 1 вересня 1999 року на розгляд Верховної Ради України проекти Державної програми науково-технологічного та інноваційного розвитку України, законів про збір до Державного інноваційного фонду України та про внесення змін до законодавства України, що випливають з положень Концепції.

4. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Голова Верховної Ради України О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
13 липня 1999 року.
№ 916-XIV.

ВСТУП

Національні інтереси України вимагають негайних та ефективних заходів, спрямованих на збереження її науково-технологічного потенціалу, забезпечення ефективнішого його використання для подолання кризових явищ у економічному та соціальному розвитку.

Швидко втрачаються можливості розвивати належним чином наукові дослідження, оперативно впроваджувати їх результати у практику, реагувати на світові науково-технологічні досягнення та ефективно використовувати їх у національних інтересах. Значна частина вітчизняних товарів не відповідає рівню сучасного наукового та технологічного забезпечення, що зумовлює їх неконкурентоспроможність як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках.

В Україні відсутній дієвий механізм інвестування масштабних технологічних змін. Державні науково-технічні програми часто не забезпечують досягнення конкретних кінцевих результатів. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади не мають достатніх коштів для інноваційної трансформації відповідних галузей, а недержавні комерційні структури все ще не заінтересовані у здійсненні довгострокових проектів, які б забезпечували базові технологічні зміни.

Перспективним напрямом вирішення проблем у цій сфері є перехід вітчизняного виробництва на інноваційний шлях розвитку. З урахуванням ситуації, що склалася, необхідно більш чітко визначати концептуальні засади державної науково-технологічної та інноваційної політики.

Враховуючи економічні, соціальні, екологічні, оборонні та інші національні інтереси, слід за короткий строк здійснити комплекс заходів, які б сприяли підвищенню якісних характеристик вітчизняного науково-технологічного потенціалу до рівня стандартів розвинених країн, інтенсифікації процесу опанування науковими знаннями, новими технологіями та їх практичному використанню.

Ця Концепція спирається на визнання того, що науково-технологічний та інноваційний розвиток є невід'ємною складовою частиною задоволення широкого комплексу національних інтересів держави, що реальну незалежність і безпеку мають лише країни, здатні забезпечувати оволодіння новими знаннями та ефективне їх використання. Тому однією з основ Концепції є віднесення збереження та підвищення якості науково-технологічного потенціалу до пріоритетних національних інтересів України.

Дія Концепції розрахована на період стабілізації економіки та досягнення сталого її розвитку.

Головні цілі науково-технологічного та інноваційного розвитку

Головними цілями науково-технологічного та інноваційного розвитку України визначаються:

підвищення ролі наукових та технологічних факторів у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку України та забезпечення її економічного зростання, утвердженні духовності у суспільстві, вдосконаленні державотворення;

створення ефективних механізмів збереження ефективного використання та розвитку національного науково-технологічного потенціалу;

технологічне переобладнання і структурна перебудова виробництва з метою нарощування випуску товарів, конкурентоспроможних на світовому і внутрішньому ринках;

збільшення експортного потенціалу за рахунок наукоємних галузей виробництва, зменшення залежності економіки України від імпорту;

органічне включення інноваційних факторів до процесу соціально-економічного розвитку держави, збереження довкілля та ефективного використання природних ресурсів, сприяння створенню в економіці достатньої кількості робочих місць, у тому числі для випускників навчальних закладів, фахівців, які внаслідок економічної кризи втратили свої робочі місця у виробництві, науці, освіті тощо, а також для спеціалістів, які звільняються із Збройних Сил;

відродження творчої діяльності винахідників і раціоналізаторів виробництва;

розвиток людини як особистості, збереження і захист її здоров'я та середовища проживання, створення умов для високопродуктивної, творчої та безпечної праці і сучасного побуту.

Пріоритетні напрями науково-технологічного та інноваційного розвитку

В умовах жорсткого дефіциту коштів необхідно вдосконалити систему формування і реалізації державних пріоритетів у сфері науки та технологій. В її основу має бути покладено принципи відповідності основних напрямів науково-технологічного розвитку головним проблемам та перспективам розвитку суспільства. Слід забезпечити комбінований підхід до підтримки відповідних напрямів науки і техніки, який передбачає фінансування державою фундаментальних досліджень, а також створення та впровадження ринкових науково-технологічних інновацій у сфері пріоритетних прикладних досліджень.

Виходячи з актуальності наявних в Україні проблем, вирішення яких потребує наукового забезпечення, найбільш пріоритетними напрямами державної підтримки мають стати:

у сфері наукового розвитку:

фундаментальна наука, насамперед розробки вітчизняних наукових колективів, що мають світове визнання;

прикладні дослідження і технології, в яких Україна має значний науковий, технологічний та виробничий потенціал і які здатні забезпечити вихід вітчизняної продукції на світовий ринок;

вища освіта, підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів з пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку;

розвиток наукових засад розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки;

наукове забезпечення вирішення проблем здоров'я людини та екологічної безпеки;

система інформаційного та матеріально-технічного забезпечення наукової діяльності;

у сфері технологічного розвитку:

дослідження і створення умов для високопродуктивної праці та сучасного побуту людини;

розроблення засобів збереження і захисту здоров'я людини, забезпечення населення медичною технікою, лікарськими препаратами, засобами профілактики і лікування;

розроблення ресурсо-, енергозберігаючих технологій;

розроблення сучасних технологій і техніки для електроенергетики, переробних галузей виробництва, в першу чергу агропромислового комплексу, легкої та харчової промисловості;

у сфері виробництва:

формування наукоємних виробничих процесів, сприяння створенню та функціонуванню інноваційних структур (технопарків, інкубаторів тощо);

створення конкурентоспроможних переробних виробництв;

технологічне і технічне оновлення базових галузей економіки держави;

впровадження високорентабельних інноваційно-інвестиційних проектів, реалізація яких може забезпечити якнайшвидшу віддачу і започаткувати прогресивні зміни в структурі виробництва і тенденціях його розвитку.

Затвердження державних пріоритетів розвитку науки і техніки здійснюється у встановленому законодавством порядку. Основним механізмом реалізації пріоритетних напрямів мають бути загальнодержавні та галузеві наукові й науково-технологічні програми.

Удосконалення механізму інноваційного розвитку

Невід'ємною частиною державної інноваційної політики має стати створення умов для розширення сфери та масштабів попиту, пропозицій і розповсюдження науково-технічних знань в країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво.

Для цього має бути забезпечено:

підвищення рівня та розширення сфери науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок, у тому числі шляхом систематичного підвищення частки витрат на науку в державному бюджеті;

розвиток фундаментальних досліджень, які мають особливе значення для переходу економіки на інноваційний шлях розвитку;

оптимізацію структури установ та господарюючих суб'єктів, що діють у науково-технічній сфері;

формування в суспільстві методів сприяння інноваціям шляхом впровадження нових освітніх програм і розвитку системи безперервної освіти (підвищення кваліфікації кадрів) у науці, виробництві, сфері послуг;

створення засад для розвитку науково-технічної діяльності підприємств і посередницьких організацій, які сприяють активізації інноваційної діяльності, допомагають встановленню зв'язків між науково-дослідною сферою і виробництвом (особливо тих, які займаються комерціалізацією результатів наукових досліджень);

створення інноваційних структур (інкубаторів, центрів тощо), інформаційних та інфраструктурних підприємств, які сприяють впровадженню нових технологій у виробництво;

удосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного тран[illegible] сферу технологій з метою створення по[illegible]літичних, правових та економічних умов для зростання припливу іноземного капіталу, а також експорту вітчизняних технологій;

сприяння розвитку винахідництва та забезпеченню надійного патентного захисту результатів прикладних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в державі та за кордоном.

Стимулювання інноваційної діяльності має забезпечуватися шляхом:

застосування пільг для всього циклу інноваційного процесу від фундаментальних досліджень до впровадження у виробництво за умов використання інновацій для збільшення обсягу та підвищення якості виробленої продукції;

диференціації розмірів податкових пільг залежно від активності в інноваційному процесі конкретних підприємств, організацій і окремих осіб за умов щорічного збільшення ними витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи не менш як на 25 відсотків;

звільнення від оподаткування тієї частини прибутку, що спрямовується підприємствами, організаціями, приватними особами до Державного інноваційного фонду України, Державного фонду фундаментальних досліджень, галузевих інноваційних фондів, галузевих фондів технологічного розвитку та реконструкції виробництва тощо або місцевих фондів розвитку науки і технологій, а також на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт за міжнародними, загальнодержавними програмами та проектами;

звільнення від податків, включаючи валютні кошти, наукових установ, діяльність яких здійснюється за рахунок державного бюджету;

науково-технологічного та інноваційного розвитку України

введення податкових пільг на прибуток і додану вартість для наукових організацій, які входять до національної системи науково-технічної інформації;

запровадження для малих і середніх науково-виробничих організацій, штат яких не перевищує 500 працівників, за рахунок коштів Державного інноваційного фонду України безповоротних субсидій у розмірі до 25 відсотків загальної суми витрат на створення і впровадження нововведень;

звільнення від оподаткування коштів, спрямованих на підвищення кваліфікації і перепідготовку наукових кадрів.

У сфері банківсько-фінансової діяльності необхідно:

стимулювати створення спеціалізованих інноваційних банків, а також фондів довгострокового кредитування функціонуючих комерційних банків шляхом встановлення відповідних пільг з оподаткування коштів, що інвестуються для досягнення технологічних змін, змін до порядку розподілу коштів від податку на додану вартість;

диференціювати ставки податку на прибуток комерційних банків залежно від напрямів використання ресурсів шляхом зниження їх в разі довгострокового кредитування високотехнологічних проектів і підвищення в разі вкладання ресурсів у високоприбуткові операції фінансового ринку;

створити систему пільгового рефінансування комерційних банків, які надають пільгові кредити для реалізації інвестиційних проектів щодо розроблення і впровадження високотехнологічного устаткування та іншої інноваційної продукції;

запровадити механізм державного страхування кредитів, виданих малим підприємствам, що розробляють та впроваджують інноваційну високотехнологічну продукцію і діяльність яких пов'язана із значним інвестиційним ризиком;

заохочувати комерційні банки купувати акції підприємств, що виробляють високотехнологічну продукцію, шляхом звільнення від оподаткування тієї частини прибутків банків, що інвестується в акції зазначених підприємств;

установлювати для комерційних банків, які здійснюють пільгове довгострокове кредитування інноваційних проектів, знижену ставку норми обов'язкового резервування коштів;

лібералізувати порядок акумуляції приватного капіталу для реалізації значних інноваційних проектів, для чого запровадити гнучку форму поєднання капіталів комерційних банків та підприємств через створення пайових інвестиційних фондів;

запровадити спеціальний порядок створення інноваційних асоціацій, які є інвестиційно-виробничими об'єднаннями юридичних та фізичних осіб, що беруть участь у здійсненні інноваційного проекту та випуску нової конкурентоспроможної продукції;

розробити державну систему страхування ризиків інноваційної діяльності за рахунок спеціально створеної страхової компанії.

Фінансове забезпечення наукової та інноваційної діяльності

Масштаби і структура фінансових ресурсів, що вкладаються в розвиток національної науки, повинні поступово наблизити рівень оплати праці науковців до норм розвинених країн, підтримати високий рівень забезпеченості науки матеріально-технічними ресурсами, допоміжним і обслуговуючим персоналом.

Мінімальний обсяг бюджетних асигнувань на науку довести у 2000 році до 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту, а у 2003 році — до 2,5 відсотка. Статті витрат державного бюджету, за рахунок яких забезпечується фінансування розвитку науки, віднести до числа захищених.

Соціально-економічні умови початкового періоду реалізації нової науково-технологічної та інноваційної політики вимагають збереження прямих бюджетних витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи не менше як на три чверті від загального обсягу національних витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи з наступним зменшенням їх частки до 50—55 відсотків. За рахунок державних коштів фінансуються переважно фундаментальні та довгострокові прикладні дослідження, що мають загальнонаціональне значення, міждержавні, загальнодержавні науково-технічні програми і проекти.

Держава створює умови для фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт із різних джерел. У галузі прикладних досліджень і розробок головним має стати контрактний метод фінансування на базі проектної (програмно-цільової) організації. В галузях виробництва під час створення та виготовлення нової продукції використовуються нормативи витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи, що відповідають наукоємності даної конкурентоспроможної продукції.

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку економіки реалізується Державним інноваційним фондом України та іншими галузевими інноваційними фондами і фондами технологічного розвитку та реконструкції виробництва.

З метою послідовного відтворення матеріально-технологічної бази науки держава забезпечує умови для обов'язкового виділення коштів на придбання обладнання і матеріалів, капітальне будівництво та інші витрати з обов'язковим пільговим оподаткуванням. Необхідно підвищити ефективність використання для потреб розвитку науки коштів, отриманих від здачі в оренду державного майна, переданого у користування установам Національної академії наук України, Української академії аграрних наук та іншим науково-дослідним установам.

З метою інтенсивного використання науково-технічних кадрів і запобігання їх неконтрольованому відпливу із сфери науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт слід прийняти відповідні нормативно-правові акти про встановлення більш чіткої диференціації оплати праці науковців згідно з вченими ступенями, науковими званнями та ефективністю їх творчої праці; вдосконалити пенсійне забезпечення наукових працівників.

Організаційно-функціональна трансформація науково-технологічного потенціалу

З метою організаційно-функціональної трансформації науково-технологічного потенціалу необхідно провадити такі основні заходи:

побудувати організаційну структуру науки на основі поєднання галузевого підходу, зорієнтованого на забезпечення загального прогресу наукових знань, і проблемно орієнтованого, що найбільше відповідає ринковим відносинам. Галузевий підхід має домінувати у сфері розвитку фундаментальних досліджень і базуватися на використанні достатньо сталих організаційних структур, а проблемно орієнтований — у галузі прикладних досліджень і розробок, для виконання яких можуть бути використані як постійні, так і тимчасові організаційні структури. Для ефективнішого поєднання ринку із системою науково-технічної діяльності необхідно здійснити чітке структурне розмежування наукового потенціалу на комерційну і неприбуткову частини: неприбуткова охоплює науку, пов'язану з безприбутковим приростом наукових знань, комерційна — прикладні дослідження і розроблення нових технологій і продуктів;

створити мережу головних галузевих інститутів, які разом з проведенням наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт повинні виконувати функції координаторів розробок, моніторингу інноваційної діяльності у відповідній галузі, експертів технічного та технологічного рівня виробництва, розповсюджувачів науково-технічної інформації;

визначити мережу державних науково-дослідних організацій, що складається з вищих навчальних закладів, науково-дослідних інститутів і наукових підрозділів у складі державних підприємств і організацій та науково-дослідних інститутів, які виконують функції головних організаторів або координаторів національних, галузевих, регіональних соціально-економічних, наукових, науково-технічних програм, з наданням їм статусу національного, галузевого чи регіонального центру;

формувати національні наукові центри на базі науково-дослідних інститутів, які проводять фундаментальні дослідження і забезпечувати їх не менше як на три чверті за рахунок державного бюджету.

Доцільно створювати національні та державні галузеві науково-технічні центри, які здійснюють комплексне розв'язання найважливіших науково-технічних проблем соціального призначення з урахуванням довгострокових національних пріоритетів.

Статус державних галузевих науково-технічних центрів повинні одержати й науково-дослідні установи, що спеціалізуються на проведенні науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт з військової тематики. Створення таких центрів доцільне у тих випадках, коли проблематика досліджень є суто військовою і мало пов'язана з цивільними дослідженнями, а також коли у сфері цивільних науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт відсутній відповідний науковий потенціал.

Розвиток має набути наука, якою займаються науково-дослідні та дослідно-конструкторські інститути, а також структурні підрозділи підприємств, установ та організацій, промислових, аграрних та інших виробничих асоціацій, які проводять науково-дослідні роботи.

Сприятливі умови розвитку недержавного сектора у сфері науково-технологічної і науково-інноваційної діяльності мають створюватись як за рахунок приватизації організаційних структур науки з наданням переваги створенню акціонерних товариств закритого типу, що діють у науково-технологічній сфері, так і шляхом створення нових приватних інститутів, науково-технічних фірм, лабораторій тощо.

Для підтримки розвитку структур недержавного сектора науково-інноваційної діяльності можуть створюватися відповідні підрозділи в апараті міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, в національних, галузевих, регіональних науково-технологічних центрах, головних галузевих інститутах. Основними їх функціями повинні стати підтримка приватних інститутів, лабораторій і окремих винахідників, попередня оцінка винаходів, надання прямої допомоги у вигляді консультацій щодо виробничого і комерційного освоєння, захисту інтелектуальної власності, а також посередництво у налагодженні зв'язків із співвиконавцями і споживачами нововведень.

Подальшого розвитку мають набути організаційно-правові засади діяльності структур, що поєднують науково-дослідний процес з виробництвом і реалізацією нової продукції, зокрема технополісі і технопарки, які вже сформовані на базі територіальних науково-технічних центрів.

На регіональному рівні необхідно:

сформувати систему місцевих джерел фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт та інноваційної діяльності, в тому числі спеціальних фондів підтримки регіональних програм, забезпечити правовий механізм їх утворення і використання;

створити територіальні науково-виробничі, інформаційні, сертифікаційні та інші центри, консультаційні та прокатні пункти, інвестиційні банки, інноваційні біржі тощо;

завершити створення регіональних організаційних структур управління науково-технічним розвитком;

створити 5—6 експериментальних зон науково-технічного розвитку, діяльність яких повинна ґрунтуватися на активному використанні переваг «горизонтального» методу управління інноваційним процесом.

Удосконалення управління у науково-технологічній та інноваційній сферах

Вироблення та реалізація ефективної державної науково-технічної та інноваційної політики потребують певного вдосконалення управління у сфері науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт та реалізації інновацій.

Основні заходи мають бути спрямовані на реформування центральних органів виконавчої влади за функціональним принципом, забезпечення структурної повноти їх повноважень, більш чітке визначення завдань і прав, механізму координації їх взаємодії між собою та з іншими органами виконавчої влади.

З цією метою:

Центральний виконавчий орган в галузі науки та інтелектуальної власності, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, інші центральні органи виконавчої влади, Національна академія наук України мають забезпечити формування збалансованих пропозицій щодо витратної частини державного бюджету, яка спрямовується на розвиток науки, науково-технічної діяльності та підтримку інноваційного розвитку в галузях народного господарства;

Міністерство економіки України, Центральний виконавчий орган в галузі науки та інтелектуальної власності, інші центральні органи виконавчої влади, Державний інноваційний фонд України, Національна академія наук України повинні сформувати та реалізовувати наукові частини загальнодержавних програм соціально-економічного розвитку та державні науково-технічні програми, державні замовлення на окремі найважливіші науково-технічні розробки та інноваційні проекти;

Центральний виконавчий орган в галузі науки та інтелектуальної власності, Державний інноваційний фонд України, Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції, Державний комітет України з питань розвитку підприємництва повинні займатися питаннями стимулювання інноваційної діяльності та розвитку інноваційної інфраструктури в підприємницькому середовищі, в тому числі з залученням іноземних інвестицій на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Рада з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України сприяє формуванню та реалізації державної політики у науково-технологічній сфері.

Координація діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади здійснюється Комісією Кабінету Міністрів України з питань науково-технічного розвитку.

Головним завданням галузевих міністерств, інших центральних органів виконавчої влади з проблем науково-технологічного та інноваційного розвитку є розроблення та реалізація єдиної науково-технологічної політики відповідної галузі, здійснення функцій державного замовника в частині використання коштів державного бюджету, що надаються на підтримку науково-технічного розвитку галузей, та функцій розпорядника галузевих фондів, проведення експертизи наукових результатів, організація і проведення моніторингу інноваційної діяльності підприємств та установ своєї галузі незалежно від їх підпорядкованості.

За умови вирішальної ролі функціонального управління в галузевих міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади мають бути створені спеціалізовані департаменти чи управління з питань науково-технологічного розвитку та інноваційної діяльності. Повноваження та діяльність таких підрозділів повинні бути тісно ув'язані з роботою маркетингових служб, результатами оперативного аналізу кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринків.

Слід зміцнити правові засади діяльності Національної академії наук України як координаційного центру з фундаментальних досліджень у державі. На регіональному рівні необхідно створити науково-координаційні ради або ради сприяння інноваційному розвитку при обласних державних адміністраціях. Такі ради мають сприяти зміцненню зв'язків між місцевими органами виконавчої влади та регіональними науковими центрами Національної академії наук України, Центральним виконавчим органом в галузі науки та інтелектуальної власності, більш обгрунтованому визначенню пріоритетів у сфері науково-технічного розвитку у регіонах, повнішому залученню науково-технічного потенціалу країни для вирішення відповідних проблем на місцях, формування та реалізації регіональних соціально-економічних і науково-технічних програм, великих інноваційних проектів.

З метою розширення участі українських науково-дослідних установ у міжнародній науковій кооперації, створення умов для вільного доступу українських науковців до світових наукових надбань особлива увага повинна приділятися створенню сучасної телекомунікаційної інфраструктури. Необхідно надати підтримку виданню вітчизняної наукової літератури і журналів, а також розширити можливості для придбання науковими бібліотеками іноземних наукових видань.

Потребує суттєвого вдосконалення система обліку і статистики наукової та інноваційної діяльності. Держава має перейти до загальноприйнятих європейських і світових стандартів обліку і статистики. На підставі цих стандартів Державний комітет статистики України повинен систематично забезпечувати центральні та місцеві органи виконавчої влади даними про наукову та інноваційну діяльність.

Необхідно значно підвищити надійність і мобільність державної системи захисту інтелектуальної власності. Важливим завданням центральних та місцевих органів виконавчої влади, засобів масової інформації, науковців і освітян є формування у суспільстві усвідомлення виняткової ролі науки та інноваційної діяльності у соціально-економічному відродженні України.

Успішному вирішенню цих завдань мають сприяти широкомасштабні заходи навчання, перепідготовки кадрів та підвищення їх кваліфікації з метою вивчення закономірностей інноваційної діяльності в ринкових умовах.

* * *

Реалізація запропонованих у Концепції заходів повинна сприяти формуванню такої моделі організації науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт в Україні, яка б поєднувала в собі елементи ринкової економіки із збереженням гнучких важелів державного регулювання цією найважливішою сферою життєдіяльності суспільства.

Реалізація Концепції має забезпечуватися шляхом прийняття на її основі нових законодавчих та інших нормативно-правових актів, внесення змін і доповнень до правових актів про наукову і науково-технічну діяльність, оподаткування, банки і банківську діяльність, підприємництво тощо, а також Державної програми розвитку науково-технологічної сфери України.

Дія Концепції розрахована на період стабілізації економіки та досягнення сталого її розвитку

Хроніка. Факти. Події

✔ Браззавіль

За допомогою пісень шукають єдності

Девіз 2-го Всеафриканського музичного фестивалю, що розпочав роботу в Браззавілі, — "Африканська музика на службі миру та єдності континенту". За повідомленнями у фестивалі візьмуть участь понад 200 виконавців та музичних колективів з Африки й африканської діаспори — зі США, басейну Карибського моря та Південної Америки. Президент Конго Дені Сассу-Нгессо закликав музикантів за допомогою пісень нести в маси ідеї миру та співіснування, творення, а не руйнування. А заступник генерального секретаря ОАЄ Паскаль Гаяма зазначив, що Африці нині вкрай потрібна солідарність у пошуках мирного врегулювання численних конфліктів.

✔ Лондон

У нове тисячоліття — з новими обіцянками

Вступаючи в друге століття свого існування, НАТО має здобути уроки з Косово, створити справжню систему безпеки у Європі, вирішити питання розширення на Схід і взаємовідносин з Росією та Україною. «Це —грандіозні завдання, які мають бути донесені до наступних поколінь», — йдеться в опублікованій заяві міністра оборони Великобританії Джорджа Робертсона з нагоди його висування кандидатом на пост генерального секретаря Північноатлантичного альянсу.

✔ Канберра

Береженого й Бог береже

Австралія має намір посилити військову допомогу миротворчим силам ООН для наведення порядку на Східному Тиморі в разі загрози кровопролиття після проведення там 30 серпня референдуму про незалежність. Про це заявив міністр закордонних справ Австралії Олександр Даунер, який завершив дводенний візит на територію колишньої португальської колонії, анексованої Індонезією в 1976 році.

✔ Берлін

Коли вже торгувати, то з розмахом

Унаслідок злиття відомих німецьких торговельних будинків «Карштадт» і «Квелле» утворено найбільший торговельний концерн у Європі з оборотом капіталу 32,4 млрд. марок (16,5 млрд. євро). У ньому буде зайнято загалом близько 116 тис. робітників і службовців.

✔ Фотофакт:

Кін Наріма (зліва) задуває свічку на своєму 107-му дні народженні. Її сестра-близнюк Гін Камір теж поряд.. Ці бабусі — найстаріші сестри-близнюки в країні —улюблениці тисяч японців, які уважно спостерігають за кожним їх кроком. «Кін» — у перекладі з японської —золото, а «гін» — срібло.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

Навчальні й реальні завдання наших військових

На базі Яворівського полігону (Львівська область) розпочато багатонаціональні навчання «Щит миру-99», які триватимуть до 15 серпня. У них візьмуть участь більш як 1000 військовиків із 17 країн Західної Європи, СНД та Америки. Основні дії відбуватимуться в комп'ютерній мережі і на картах-схемах районів дій. Також передбачено тренування на місцевості.

Кожна з країн сплачує за участь у навчаннях сама. Україна, зокрема, витратить гроші з фондів, передбачених на бойову підготовку військового складу. І фактично використає ці кошти з більшою користю, адже під час маневрів військовики зможуть ознайомитися з найновішою технікою інших держав, навчитися спільно виконувати завдання тощо.

Ці навчання будуть уже не вперше на Яворівському полігоні, який останнім часом виграє у конкурентній боротьбі з іншими полігонами в Македонії та Швеції.

Зрештою і НАТО визнало Яворівський полігон найпридатнішим місцем для навчання міжнародних миротворчих сил. Таким чином країни альянсу мають виділити кошти на облаштування полігону, розвиток його побутових і технічних споруд. Як зазначив під час недавнього візиту в Крим міністр оборони США Вільям Коен, протягом останніх трьох років Сполучені Штати надали близько 3,4 мільйона доларів для реформування і модернізації українських Збройних Сил, причому частину цих коштів спрямовано саме на Яворівський полігон.

Під час візиту В. Коена, який відбувся в період між двома україно-американськими маневрами (морська фаза «Сі Бриз-99» і «Щит миру-99»), ішлося також про участь українських миротворців у Косово.

Як відомо, Рада Безпеки ООН доручила НАТО, що є найдієздатнішою військовою структурою, здійснювати миротворчу місію в Косово. Країни альянсу воліли б бачити й український контингент у Югославії, оскільки наші миротворці зарекомендували себе в Боснії з найкращого боку. Верховна Рада також схвалила рішення про відправку миротворчого контингенту — йдеться приблизно про 800 осіб.

Нині, як зазначив міністр оборони Олександр Кузьмук, «ми чекаємо від НАТО конкретизації завдань, які буде покладено на український контингент». Поки що невідомо, де саме дислокуватиметься наш батальйон, і найголовніше — на які кошти. Кожна країна сплачує за своїх миротворців окремо. Але Київ проводить переговори з державами НАТО з метою мінімізації своїх витрат. Фактично Україні залишається сплатити тільки за харчування військовиків і їх заробітну плату, яка становить близько 500 доларів. Технічне переміщення військ та інші затрати, пов'язані з виконанням миротворчих цілей, здійснюватимуться коштом альянсу.

США вже висловили готовність допомогти «товарами і послугами» українському контингенту. Вашингтон виділить також близько 900 тисяч доларів на навчання українських миротворчих сил. Ці кошти буде спрямовано на Яворівський полігон, а також у центр з підготовки миротворців.

За неофіційними даними, наш контингент буде відправлено в Косово вже цього місяця, щойно узгодять чисельність, склад і його обов'язки в Косово, а також фінансові питання. Найближчим часом в Україну для переговорів прибуде заступник командувача сил НАТО у Європі.

Під час візиту Вільяма Коена було оголошено, що США нададуть військовий корабель для доставки українських миротворців до грецького порту Салоніки. Вони готові виділити й разову допомогу на облаштування українських військовиків у Югославії та залучити інші держави НАТО до процесу «фінансової підтримки» наших «блакитних шоломів».

Надія БЕДРИЧУК.

«Справу Лазаренка» направлять у Київ?

Зібрані під час слідства у Швейцарії дані у справі колишнього прем'єр-міністра Павла Лазаренка може бути направлено в Україну. «Зелене світло» цій операції дав Федеральний суд, який відхилив низку позовів, ініціатори яких виступали проти такої юридичної допомоги Україні з боку швейцарської юстиції. Як повідомляє швейцарська преса, Федеральний суд ухвалив відповідну постанову 25 червня і опублікував її 30 липня.

У Женеві екс-прем'єрові інкримінують відмивання грошей через швейцарські банки. Перешкодити переданню українським органам правопорядку інформації, зібраної женевським слідчим Лораном Каспер-Ансерме, намагалися, як видно з публікації в газеті «Тан», шість офшорних компаній і якась особа, «близька до Павла Лазаренка». Але Федеральний суд дійшов висновку, що передання такої інформації не суперечить швейцарським законам. Судді відхилили основний аргумент позивачів, які намагалися ув'язати своє клопотання з питанням дотримання прав людини в Україні. На думку служителів Феміди, жодна з компаній, яка бере участь у процедурі надання юридичної допомоги Україні, не може поскаржитися на можливе порушення фундаментальних принципів правосуддя в цій країні. Судді «не уявляють, яким чином ситуація з правами людини в Україні могла б торкнутися компаній Панами, острова Мен, Антигуа, Британських Віргінських островів чи Ліхтенштейну». Щодо Павла Лазаренка, то він перебуває у США, і на нинішній стадії, як зазначає «Тан», «його фундаментальним правам ніщо не загрожує», повідомляє ІТАР-ТАКС.

Контрабанді нафти завдано удару. Саддамом

Іракська влада перекрила канали контрабандного витоку нафти в Південному Іраку. Офіційний Багдад ніколи не визнавав факт діяльності контрабандистів, а свого часу навіть і підтримував її, проте нині влада серйозно взялася за них.

За твердженнями самих контрабандистів, їм довелося тимчасово згорнути діяльність і очікувати, доки влада не змінить гнів на милість.

За деякими даними, контрабанда нафти щомісяця приносила до іракського бюджету 200 млн. доларів. Це немало для країни, яка дев'ять років живе в умовах економічної блокади. Для чого ж зупинятися? За твердженнями урядового чиновника, який побажав не називати свого імені, Багдад не хоче давати Вашингтону та Лондону зайвого приводу для нанесення ударів по нафтовому комплексу в Шуейбі, за 30 км від Басри, звідки контрабандисти й брали нафту.

Під час операції «Лисиця в пустелі» Шуейба дуже постраждала від бомбардувань, і владі знадобився місяць, щоб відбудувати нафтопровід та нафтокомплекс. Протягом цього місяця нелегальний «експорт» нафти, що сягнув, як стверджують, 140 тис. барелей щодень, припинився. Другою причиною чиновник назвав стриманість у відносинах між Багдадом і Тегераном, головним покупцем контрабандної нафти.

У старі добрі часи, зазначають контрабандисти, десятки суден вантажопідйомністю 14—25 барелей щоденно доставляли іракську нафту до іранських берегів, розвантажуючись іноді в ОАЕ.

Коли в Південному Іраку контрабанду нафти поки призупинено, то в 1991 році у Північному Іраку, що вийшов з-під контролю Багдаду, вона йде на повен хід. До 5 тис. барелей в день дизельного палива щоденно вивозять бензовозами до Турції з іракського міста Байджі в Закхо на турецькому кордоні.

Американські та британські ВВС, які періодично бомбардували територію Північного Іраку, діють із турецької території і не намагаються покладати край цій «діяльності», яку здійснюють усупереч санкціям ООН. Увесь контрабандний прибуток розподіляють між собою турки та курдські угруповання, які контролюють іракську північ.

Яна СТАДІЛЬНА.

За матеріалами зарубіжної преси.

У пошуках проектувальників

Невдовзі Туркменистан планує стати найбільшим виробником зрідженого газу.

Внаслідок реконструкції Туркменбашинського нафтопереробного заводу, із пуском трьох найбільших сучасних установок каталітичного крекінгу та риформінгу, а також поліпропіленового заводу з'являться великі ресурси зріджених газів — пропану, бутану, ізобутану, пропілену тощо.

Їх виробництво до початку 2002 року сягне 250—300 тисяч тонн на рік. Питання реалізації високоякісного зрідженого газу на ринках Центральної Азії та Європи вже нині широко обговорюються з іноземними партнерами, які беруть участь у реконструюванні заводу.

Готуючись до цього, уряд Туркменистану ухвалив рішення оголосити міжнародний тендер на проектування, будівництво та експлуатацію терміналів для збереження та реалізації зрідженого газу в морському порту Туркменбаши та на залізничних станціях Кушка й Керкі. Провести його, згідно з постановою президента, доручено Міністерству нафтогазової промисловості і мінеральних ресурсів Туркменистану. Невдовзі буде готовий пакет документів, які визначать правила проведення тендера, технічне завдання на проектування та будівництво терміналів, а також дату проведення тендера.

Тамара МОЛІНА.

Ашгабат.

Візит-розвідка

З робочим візитом в Україні побувала урядова делегація Республіки Венесуела на чолі з заступником міністра закордонних справ Х. Валеро Брісеньо.

Венесуела досить розвинена країна в галузі нафти й газу, вона має що запропонувати Україні. Створення спільного україно-венесуельського підприємства, яке буде просувати на наш ринок нове пальне орімульсьйон на взаємовигідних умовах, також було визначено за мету.

Орімульсьйон — венесуельський винахід, нове пальне, якому пророкують велике майбутнє. Незабаром в Україну прибудуть венесуельські технічні фахівці, щоб дослідити перспективи і доцільність використання свого винаходу. Експерименти вестимуть на ТЕС у Тріпіллі.

Під час переговорів у торговельній палаті досягнуто згоди щодо початку експортування українських товарів до Венесуели та імпортування венесуельських товарів в Україну. На жаль, за останні роки товарооборот між двома державами зменшився в 11 разів. Обидві країни також виявили бажання співпрацювати в міжнародних організаціях.

Венесуельська делегація запросила Президента України Л. Кучму відвідати з офіційним візитом Республіку Венесуела. Перебування урядової делегації Венесуели в Україні — своєрідний «візит-розвідка» напередодні офіційного візиту до нашої країни Президента Республіки Венесуела У. Чевеса Фріса, який плановано на наступний рік. Тоді й буде підписання угоди про економічну співпрацю, захист інвестицій та запобігання подвійному оподаткуванню.

Ірина СІРИК.

РЕКОМЕНДАЦІЇ учасників парламентських слухань «Реформування Збройних Сил України. Політико-правові і соціально-економічні аспекти»

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

«Про схвалення рекомендацій парламентських слухань з питань реформування Збройних Сил України»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Схвалити рекомендації парламентських слухань «Реформування Збройних Сил України. Політико-правові та соціально-економічні аспекти» (додаються).

2. Кабінету Міністрів України спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони вжити відповідних заходів щодо їх реалізації.

Голова Верховної Ради України
О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
14 липня 1999 року.
№ 931-XIV.

Учасники парламентських слухань, які відбулися 29 червня 1999 року, вважають одним з найважливіших завдань усіх державних органів країни посилення уваги до будівництва і розвитку Збройних Сил України як гаранта надійної оборони і безпеки України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. Це обумовлено як наявністю суттєвих проблем у будівництві і функціонуванні Воєнної організації держави, її серцевини —Збройних Сил, так і небезпечним загостренням воєнно-політичної і воєнно-стратегічної обстановки в Європі.

Будівництво Збройних Сил України здійснюється згідно з затвердженою Президентом України Державною програмою будівництва та розвитку Збройних Сил України на період до 2005 року. В основу покладено перехід від кількісних до якісних показників, що визначають боєздатність і боєготовність військ, вдосконалення організаційно-штатної структури, системи комплектування і підготовки військовослужбовців, розвиток військової освіти і науки. Міністерство оборони України, особовий склад Збройних Сил України докладають великих зусиль, щоб підтримувати війська у боєготовому стані для виконання конституційного обов'язку по захисту Вітчизни.

Однак досягається це в складних умовах. Розвиток Збройних Сил України стримується критичним станом вітчизняної економіки, недостатніми обсягами фінансування потреб оборони, низьким рівнем завантаження підприємств оборонної промисловості, небезпечним загостренням соціальних проблем у військах, недоліками у виховній роботі, незавершеністю процесу створення відповідної правової бази. Забезпечення потреб Збройних Сил України, Прикордонних військ України доведено до критичної межі, що створює реальну загрозу обороноздатності країни, породжує у військовослужбовців, членів їх сімей невдоволення своїм становищем.

З метою усунення наявних недоліків і вирішення гострих проблем у галузі оборони, вдосконалення державної політики у воєнній сфері, враховуючи радикальні зміни геополітичної обстановки, насамперед воєнно-політичної ситуації в Європі, поблизу кордонів України, і нагальну необхідність у зв'язку з цим підтримання на належному рівні бойового потенціалу Збройних Сил України в умовах обмеженості можливостей держави у їх фінансуванні, учасники парламентських слухань вважають за необхідне терміново розробити Воєнну доктрину України (в оновленій редакції) як основу подальшого розвитку Воєнної організації держави, докорінно змінити ставлення Уряду України, всіх державних установ до потреб оборони країни, захисту її рубежів.

Міністерству оборони України:

1. В ході виконання Державної програми будівництва та розвитку Збройних Сил України зосередити зусилля на будівництві мобільних, збалансованих, оптимальних за чисельністю, добре озброєних і професійно підготовлених, всебічно забезпечених і, водночас, не занадто обтяжливих для держави Збройних Сил України, здатних забезпечити недоторканність кордонів України, дати відсіч можливому агресору; з урахуванням загострення тенденцій у розвитку сучасної геополітичної обстановки, які створюють загрозу безпеці України, розробити пропозиції щодо внесення необхідних коректив у Державну програму будівництва та розвитку Збройних Сил України.

2. Пріоритетними напрямами в будівництві Збройних Сил України вважати: вдосконалення системи управління військами (силами); завчасну підготовку військових кадрів для діяльності в нових організаційно-штатних структурах; використання сучасних та перспективних зразків і систем озброєння та військової техніки. Вжити заходів до розширення підготовки у військових навчальних закладах України військових кадрів для зарубіжних країн, розглядаючи це як важливий резерв збільшення експортних оборонних послуг і поповнення валютних надходжень.

3. Разом з Міністерством економіки України, Міністерством промислової політики України та Міністерством фінансів України завершити розробку і подати до кінця 1999 року Кабінету Міністрів України для внесення в установленому порядку до Верховної Ради України на затвердження проект Державної програми розвитку озброєння і військової техніки;

забезпечити пріоритетність досліджень та розробок, спрямованих на створення сучасної перспективної військової техніки і озброєння, модернізацію та продовження ресурсу наявного озброєння і військової техніки, насамперед, для Військово-Повітряних сил, Військ Протиповітряної оборони та ракетного озброєння.

4. Усунути недоліки в організації виховної роботи у військах. Широко використати святкування 55-річчя Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні і 55-річчя визволення території України від фашистських загарбників для виховання воїнів на героїчних, бойових традиціях вітчизняних Збройних Сил, на подвигах героїв —захисників Батьківщини, для оволодіння стратегічною і тактичною майстерністю переможців.

5. Продовжувати роботу над вдосконаленням оперативного, технічного, тилового, медичного, морально-психологічного та інших видів забезпечення, маючи на увазі поступовий перехід до єдиної системи забезпечення військ, незалежно від їх відомчої підпорядкованості.

6. Активізувати роботу щодо реалізації заходів, передбачених Концепцією про економічну і господарську діяльність Збройних Сил України в сучасних умовах, затвердженою Указом Президента України від 15 квітня 1997 року. Забезпечити неухильне дотримання чинного законодавства при здійсненні господарської діяльності у Збройних Силах України.

Кабінету Міністрів України:

1. При розробці проектів Державного бюджету України на 2000 і наступні роки передбачати фінансування видатків на національну оборону в обсягах, що забезпечують підтримання на належному рівні боєздатності і боєготовності Збройних Сил України та Прикордонних військ України, реалізацію державних програм, пов'язаних з національною безпекою і обороною. Починаючи з 2000 року забезпечити одночасну розробку проектів Державного бюджету України та Державного оборонного замовлення;

з метою збільшення фінансових можливостей для повнішого задоволення потреб оборони передбачати в Державному бюджеті України конкретні завдання щодо надходження коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України, передачі в оренду основних фондів та майна, а також за виконані роботи та надані послуги;

сприяти роботі Державної компанії «Укрспецекспорт» по реалізації оборонної продукції і послуг, а також надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки з метою нарощування валютних ресурсів держави і задоволення оборонних потреб;

в необхідних обсягах виділяти в цільовому порядку кошти для проведення фундаментальних, пошукових та прикладних досліджень і розробок з перспективних, найбільш важливих оборонних проблем, а також для відновлення недоторканних запасів Міністерства оборони України. Ці витрати в Державному бюджеті України вважати захищеними;

вжити невідкладних заходів до якнайскорішого погашення заборгованості Збройним Силам України і Прикордонним військам України відповідно до вимог Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік»;

заборонити відключення військових частин, організацій і установ Збройних Сил України та інших збройних формувань від мереж зв'язку, енерго- та водопостачання. Розглянути можливість звільнення їх від сплати пені за несвоєчасні розрахунки;

забезпечити цільове фінансування систем зв'язку всіх ланок Воєнної організації держави та інтеграцію згаданих систем при координуючій ролі Генерального штабу Збройних Сил України.

2. Прискорити формування вітчизняного воєнно-промислового комплексу з метою максимально можливого забезпечення потреб України в озброєннях, військовій техніці, а також нарощування експортних можливостей держави за рахунок власного виробництва, повнішого використання потужностей оборонних підприємств та в кооперації з підприємствами і науково-дослідними установами Російської Федерації, інших держав. Пріоритетними напрямами вважати створення замкнутих циклів розробки і виробництва воєнного озброєння і військової техніки (насамперед, танкобудування, військово-транспортної авіації, засобів протиповітряної оборони, суднобудування, артилерійсько-стрілецького озброєння), створення широкої номенклатури складних сучасних комплексів озброєння, військової техніки, високоточної зброї, засобів управління і зв'язку. Вжити невідкладних заходів до забезпечення нормальної роботи виконавців державного оборонного замовлення, передусім казенних заводів;

розглянути пропозиції про створення Ради генеральних (головних) конструкторів військової техніки і озброєння як дорадчого органу з цих проблем;

передбачати збільшення видатків за Державним оборонним замовленням на впорядкування виробничих потужностей у воєнно-промисловому комплексі та створення спеціальних технологій;

розглянути питання про звільнення виробників оборонної продукції від сплати податку на додану вартість на продукцію, що реалізується за Державним оборонним замовленням.

3. Докорінно поліпшити організацію мобілізаційної роботи в державі. Прискорити розробку мобілізаційного плану України та створення законодавчої і нормативно-правової бази мобілізаційної підготовки національної економіки та Збройних Сил України. Зокрема затвердити Положення про перерозподіл трудових ресурсів на період мобілізації та воєнного часу. Після прийняття Закону України «Про правовий режим воєнного стану» оперативно затвердити Положення про військово-транспортний обов'язок. Визначити основні напрями оптимізації матеріальних цінностей мобілізаційного резерву. Вирішити питання про підвищення статусу запасів пально-мастильних матеріалів, продовольства, інших засобів для задоволення потреб Збройних Сил України і Прикордонних військ України на особливий період та включення згаданих запасів до складу незнижуваного запасу матеріальних цінностей державного матеріального резерву.

4. Для піднесення престижу військової служби вжити заходів до поліпшення матеріального і соціально-побутового забезпечення військовослужбовців, їх сімей, ветеранів військової служби;

щорічно здійснювати індексацію грошового утримання військовослужбовців та заробітної плати працівників Збройних Сил України, інших структур Воєнної організації держави;

невідкладно розробити і подати на розгляд Верховної Ради України проекти законів про внесення змін до законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ». Передбачити усунення дискримінації у пенсійному забезпеченні військовослужбовців, звільнених з лав Збройних Сил СРСР, порівняно з пенсіонерами Збройних Сил України. Розробити законодавчі та нормативно-правові акти, які б забезпечували однакове грошове утримання і пільги для військовослужбовців і пенсіонерів Збройних Сил України та інших збройних формувань України;

з метою якнайскорішого вирішення проблеми забезпечення житлом військовослужбовців прискорити розробку відповідно до доручення Президента України від 20 квітня 1998 року № 1-14/297 і затвердження Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців та членів їх сімей на 1999–2005 роки. Розглянути питання про надання військовослужбовцям та військовим пенсіонерам пільг при будівництві та придбанні житла;

внести на розгляд Верховної Ради України проекти законів та прийняти необхідні урядові рішення щодо посилення соціального захисту батьків та членів сімей загиблих у мирний час військовослужбовців та інвалідів, інвалідність яких настала під час військової служби.

5. Вдосконалити систему допризовної підготовки, військово-патріотичного виховання молоді та практику відбору на військову службу призовників відповідно до вимог Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу». З урахуванням різкого погіршення фізичного стану та рівня освіченості юнаків, які призиваються на військову службу, вжити заходів до залучення молоді до навчання та докорінного поліпшення їх медичного обслуговування;

значно поліпшити організацію шефської роботи. Розробити положення про шефські зв'язки між частинами Збройних Сил України, Прикордонних військ України, інших військових формувань та регіонами України, трудовими колективами і громадськими організаціями.

6. Прискорити передачу у комунальну власність місцевим органам виконавчої влади комунально-житлових об'єктів, які знаходяться за межами закритих територій і функціонування яких не пов'язане із забезпеченням потреб Збройних Сил України, а також військових містечок, які вивільняються в ході розвитку Збройних Сил України. Вчасно вирішувати фінансові та інші питання, що виникають при цьому.

7. Терміново вирішити питання утилізації та безпечного зберігання вибухонебезпечних матеріалів — снарядів, бомб, мін, ракет, набоїв, які знімаються з оснащення Збройних Сил України, їх експортної реалізації. Посилити увагу до вирішення екологічних проблем у воєнній сфері України.

Верховній Раді України:

прискорити приведення нормативно-правової бази стосовно забезпечення національної безпеки і обороноздатності держави у відповідності до вимог Конституції України і сучасних реалій, передусім прийняття законодавчих актів, необхідних для створення нормативно-правової бази розвитку і забезпечення життєдіяльності Збройних Сил України, зокрема законів України про оборону України (оновлена редакція), про Збройні Сили України (оновлена редакція), про національну безпеку України, про правовий режим воєнного стану, про правовий режим майна Збройних Сил України, про господарську діяльність Збройних Сил України, про особливості корпоратизації та приватизації підприємств Міністерства оборони України, про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України, про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав, про основні напрями співробітництва з іншими державами у воєнній сфері, про експортний потенціал оборонної продукції і послуг, про державні науково-технічні програми, про військово-технічне співробітництво та Державної програми розвитку озброєння і військової техніки і Концепції міжнародного співробітництва України у воєнній сфері.

Учасники парламентських слухань:

вважають, що розвиток військово-політичної ситуації в Європі і в світі, стан економіки України, її Збройних Сил, інших військових формувань, створюваних відповідно до Законів України, вимагають вдосконалення на якісно новій основі всієї Воєнної організації держави, об'єднання споріднених, дублюючих одна одну ланок і систем забезпечення. Рекомендувати Раді національної безпеки і оборони України розглянути ці питання і внести пропозиції Президенту України з поданням у випадках, передбачених Конституцією України, відповідних законопроектів на розгляд Верховної Ради України;

висловлюються за підвищення координуючої ролі Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України у системі Воєнної організації держави, за створення позавідомчого державного органу по координації діяльності усіх ланок воєнно-промислового комплексу, структур виконавчої влади, причетних до вирішення оборонних проблем, і вважають конче необхідною активізацію діяльності відповідних підрозділів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

надають принципового значення забезпеченню ефективно діючого цивільного, насамперед парламентського, контролю за діяльністю Збройних Сил України, інших силових структур, якнайшвидшому прийняттю закону, який би регулював здійснення цієї важливої функції;

наголошують на необхідності додержання вимог Конституції України щодо неприпустимості використання Збройних Сил України ким би то не було для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності. Це повною мірою стосується і спроб використання силових структур у виборчій кампанії;

звертають увагу на необхідність вдосконалення міжнародного співробітництва у вирішенні оборонних проблем, яке має сприяти зміцненню міжнародних позицій і авторитету України, підвищенню боєздатності і боєготовності її Збройних Сил і здійснюватися з урахуванням позаблокового статусу України;

закликають засоби масової інформації об'єктивно висвітлювати життя і проблеми Збройних Сил України.

Учасники парламентських слухань особливо наголошують на тому, що забезпечення надійної оборони України, зміцнення Збройних Сил України, вдосконалення всієї Воєнної організації держави є найважливішою державною справою, першочерговим обов'язком усіх державних органів, громадських організацій, кожного громадянина України.

Згідно з Регламентом Верховної Ради України, закони та інші акти, надруковані в «Голосі України», є офіційною публікацією.

У номер

Стрибок на місці

За ресурсним потенціалом Україна належить до найбільших нафтогазових країн Європи. Однак, якщо потенціал є, то видобутків відповідного рівня —непомітно. На морі сьогодні розвідано лише 3 відсотки покладів нафти й газу. Проте нинішні пошукові роботи в стані занепаду: бюджетного фінансування як такого немає, інвестори, на котрих розраховували, не прийшли (необхідні обсяги інвестицій та ризик на морі порівняно із сушею, звісно, більший), та й обладнання повністю амортизоване.

Коментує ситуацію заступник голови Геолкому Микола ЄВДОЩУК:

— Нині для потреб народного господарства України необхідно близько 35—40 млн. тонн нафти і 75—85 млрд. кубометрів газу щорічно. Такі рівні видобутку ніколи не планувалися. Якщо в 1995—1998 роках видобутки коливалися в межах 4 млн. тонн нафти і 18 млрд. кубометрів газу, то, якщо враховувати теперішній економічний спад і неспроможність видобувних підприємств на належному рівні підтримувати ресурсну базу, прогнозовано зменшення видобутку нафти на 200 тис. тонн і газу на 100 млн. кубометрів. Єдиний шлях виходу з цієї ситуації — залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій. Нині є українські та іноземні фінансові ресурси, які можна залучити в таку досить ризиковану й високозатратну галузь, як геологорозвідка, проте для цього немає достатньої кількості нормативних документів. Більшість інвесторів очікують на прийняття закону «Про розподіл продукції», який створить необхідне правове поле. Є й низка проблем з платою споживачів за користування газом. Частину цих коштів слід спрямовувати на сплату за геологорозвідувальні роботи, але з відомих причин їх практично немає. За перше півріччя відрахування становили лише 10 відсотків від запланованих.

Звичайно, ми не стоїмо на місці. Співпрацюємо з незначними інвесторами на Чернігівщині, Полтавщині. На умовах договору про спільну діяльність, за ліцензійними угодами даємо право бізнесменам відроджувати старі свердловини, які за часів Союзу вважалися нерентабельними. Необхідно докласти рук і грошей так, щоб не побити ті яйця, які несе наша курочка.

Що ж, інвестори чекають, ми сподіваємося, а вітру змін усе нема.

Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності глибоко сумує з приводу передчасної смерті народного артиста України, лауреата багатьох міжнародних мистецьких премій і конкурсів, співака з яскравою національною ознакою

Анатолія Борисовича СОЛОВ'ЯНЕНКА.

Україна втратила одного з найталановитіших артистів світового рівня, співака рідкісного голосу, справжнього солов'я садів і полів, гаїв і безмежних просторів рідної землі. Назавжди залишиться в пам'яті кожного українця його милозвучний, зичний і сильний тенор, що зворушував мільйони слухачів в усьому світі. Його таланту підкорилися найбільші сцени —Національної опери України, знаменитого Ла Скала, театрів Парижа, Лондона, Нью-Йорка, країн Азії, Африки і далекої Австралії.

Світла пам'ять про Анатолія Солов'яненка — митця неперевершеного рівня — назавжди залишиться в серцях його численних шанувальників і друзів, усього українського народу.

З сумом і жалем народні депутати України: Л. ТАНЮК, В. ЖУРАВСЬКИЙ, В. ЗАКЛУННА, М. ТУШ, Д. ГНАТЮК, Н. ПОКОТИЛО, В. ШУШКЕВИЧ, С. ПХИДЕНКО, М. КОСІВ, Я. КЕНДЗЬОР.

Депутатська група «Трудова Україна» приєднується до щирих співчуттів і глибоко сумує з приводу раптової смерті великого українського співака

Анатолія Борисовича СОЛОВ'ЯНЕНКА.

Національна культура зазнала тяжкої, непоправної втрати. В цьому невимовному горі ми разом з родиною покійного, з усіма, хто знав, цінував, любив цю людину.

Керівник депутатської групи «Трудова Україна» Михайло СИРОТА.

«Мерський» претендент на шапку Мономаха

Точка зору

У вересні цього року меру Москви Юрію Лужкову виповниться 63. Незважаючи на прихід нової генерації 40- і навіть 30-річних політиків і управлінців, для російської політичної еліти, генетично зв'язаної з радянською, це майже вік немовляти. Повний розквіт сил і енергії, накопичений досвід, потужні всебічні зв'язки, міцні капітали — одне слово, чудовий трамплін для старту на вершину. І «кепконосний» Юрій Михайлович готовий стартувати. Ніхто в Росії не сумнівається, що в 2000-му мер Москви таки скине звичну шкіряну кепку, щоб приміряти шапку Мономаха —поборотися за пост президента Росії. І багато хто пророкує йому перемогу.

І якщо проаналізувати діяльність Ю. Лужкова, то стає очевидно, що, по-перше, це не зовсім той вождь Росії, який вигідний Україні. А по-друге, нинішня влада в Кремлі майже панічно його боїться. І є чого...

І. Господарник

Ю. Лужков — господарник у двох іпостасях. Як соціалістичний управлінець, він закінчив кар'єру призначенням головою міського Мосвиконкому в червні 91-го року. Того ж місяця починається і його капіталістична кар'єра: професіональний хімік-нафтовик і сформований радянський чиновник стає головою московського уряду при «супердемократі» першої хвилі Гаврилі Попові. Коли останній остаточно зрозумів, що висока демократична теорія — це ще не приземлена повсякденна практика, і пішов у відставку, Б. Єльцин призначає московським мером Ю. Лужкова. Він, залишивши за собою крісло глави міського уряду, фактично концентрує в руках усю владу в столиці, де й починає будувати свій капіталізм.

І скоро всім стає зрозуміло, що модель Лужкова відрізняється від моделі загальноросійської, імені А. Чубайса, з його надшвидкою лібералізацією, приватизацією, ваучерами тощо. Чубайс шаленіє, але нічого вдіяти не може.

Основними «китами» нового Лужкова-господарника є те, що він, по-перше, відмовився передавати московську власність в будь-які чужі руки через нашвидкуруч організовані тендери, а рішеннями московського уряду передавав її тільки в «надійні» руки, тобто, вважайте, в підконтрольні структури. І з центром не ділився, або ділився мало.

По-друге, на першому етапі приватизації Ю. Лужков виступив за пріоритетне право трудових колективів на придбання акцій своїх підприємств, які в кінцевому підсумку, звісно, опинилися в руках директорату. Цим мер одночасно забезпечив собі потужну підтримку директорського корпусу.

Третя особливість Лужкова в тому, що він найпершим на пострадянському просторі використав усі переваги, які давала столиця. Туди рвалися по престижні офіси всі — свої й закордонні банки, концерни, компанії, і Лужков змусив їх не тільки платити шалені гроші за «престиж», а й ремонтувати будинки, навколишні вулиці, впорядковувати дороги, сквери тощо. Не забував і себе: подейкують, що Ю. Лужков відкрито чи по-тіньовому входить до керівництва десятків найміцніших російських банків, а деякі він створив сам.

Така самостійність просто під Кремлем, звичайно, дратувала російську верхівку, але капітали, підтримка москвичів, як рядових, так і керівників, потужне лобі в різних органах центральної влади допомогли Ю. Лужкову вистояти в боротьбі з «младореформаторами» А. Чубайса та Б. Немцова.

А Москва за Лужкова справді розквітла. Був навіть момент, коли вона була чистішою за Київ. Доки О. Омельченко не почав копіювати досвід московського колеги.

Парадом ізоляціоністського капіталізму Лужкова, основаного+ на опорі на власні сили, стало грандіозне святкування у вересні 1997-го 850-ліття Москви. За сотні мільярдів тоді ще не деномінованих рублів Ю. Лужков продемонстрував Кремлю, Росії і всьому світові переваги «свого» капіталізму.

ІІ. Політик

«Політиком нових часів» Ю. Лужков став у серпні 1991-го, коли він вийшов захищати «білий дім» від путчистів Г. Янаєва.

У 1993 році Ю. Лужков підтримує Б. Єльцина в боротьбі з парламентом і відключає від захищеного ним «білого дому» електроенергію, зв'язок, воду.

В червні 1996 року москвичі, не знаючи перебоїв із виплатами пенсій і зарплат, з роботою міського транспорту, шкіл, лікарень, уже всенародно обирають Ю. Лужкова московським мером. Це був тріумф.

У цьому статусі Ю. Лужков стає практично недосяжний для кадрових рішень Кремля, його популярність швидко зростає не тільки в Москві, але він у всьому... підтримує особисто Б. Єльцина. З президентом він демонстративно не хоче сваритися і сьогодні, коли Кремль відверто почав боротьбу проти лужковських президентських амбіцій. «Не можна плутати президента з його адміністрацією, точніше, з колом осіб у Кремлі, яке має ціллю визначені цілі», — ще кілька тижнів тому заявив Лужков.

У Москві навіть заговорили про певний «едіпів комплекс» у стосунках між «президентом-батьком» і «мером-сином». Логіка політичного розвитку, необхідність відстоювати свої економічні й політичні погляди перед Кремлем штовхають Ю. Лужкова на широкомасштабну конфронтацію з центром. В 1998 році він створює широкий державницько-патріотичний рух «Отечество» і починає опонувати Кремлю по всьому, так би мовити, фронту. Але президента не чіпає.

У політиці Ю. Лужков — значною мірою популіст, який хоче бути лівоцентристом і державником одночасно. Він підтримує будь-які кроки центру, спрямовані на відстоювання іміджу Росії на міжнародній арені і посилення держави всередині, схвалює навіть силове «наведення конституційного порядку» в Чечні. І при цьому говорить про демократію.

Ю. Лужков доходить до смішного, коли справи торкаються місця Росії на пострадянському просторі. В цих питаннях він сперечається навіть з Б. Єльциним, коли продовжує вважати Севастополь «російським містом» або коли виступає проти ратифікації українсько-російського «великого договору» в Раді Федерації Росії. Він обстоює свою точку зору, навіть знаючи, що точно програє, а пляма політичної поразки назавжди ляже на його репутацію. Ця ідея-фікс Лужкова як можливого президента Росії — постійний сигнал для Києва.

Ю. Лужков з «Отечеством» — сьогодні могутній союзник для будь-яких російських політичних сил, і зближення з ним шукають і комуністи Зюганова, і ліберали Явлінського. Проте сам «отечественник» тільки підбирає тих, кого викинув Кремль, і готовий на будь-яких умовах співпрацювати з екс-прем'єром Євгеном Примаковим. На Лужкова вже працюють колишній прес-секретар Єльцина Сергій Ястржембський, який очолив лужковський телеканал «ТБ-Центр», і колишній віце-прем'єр уряду Примакова Георгій Боос, що став на чолі передвиборного штабу «Отечества».

І після довгого мовчання про можливість співпраці з Лужковим заявив-таки «сфінкс російської політики» Примаков з його найвищим рейтингом у Росії. Це може кардинально змінити загальну ситуацію. Г. Зюганов заявив, що коли КПРФ, «Отечество» і Примаков об'єднаються, то «младореформаторам» і радикалам нічого не світить. І Кремль, схоже, це розуміє, щільно «зосередившись» на Лужкові.

ІІІ. Нейтралізація Лужкова

Щоб нейтралізувати Лужкова, Кремль діє нехитро і перевіреним методом — дискредитацією його як господарника і політика.

Сьогодні ще невідомо, чим закінчаться «наїзди» російських силовиків на фірму дружини московського мера «Інтеко». Але вже очевидно, що іміджу Лужкова як «чесного господарника, який дбає тільки про Москву», завдано великої шкоди. Якщо у фірмі «накопають» щось протизаконне, Лужков ніколи не відмиється від звинувачень у зловживанні службовим становищем на користь дружини. Тому він і запевняє, що є першим політиком, якого хочуть знищити «через родичів».

У політиці Лужкова картають за прихильність до кремлівських відставників і за створення московського клану, від якого він нібито залежить. На ГРТ Березовського в програмі «Однако» 29 червня ц. р. було сказано й таке: «Московська система — це пацючатник такий. А Юрій Михайлович — голова пацючатника... Юрій Михайлович ще більше невільний політик, ніж Зюганов. Він — раб системи своєї. Його свобода в прийнятті рішень дорівнює нулю».

Сам Лужков продовжує свою справу: опікується будівництвом, цілується з перехожими, грає у футбол і азартно свариться з представниками влади. Однак і в нього, схоже, здають нерви. Він не з'явився на відкриття XXI Московського кінофестивалю, бо там був прем'єр С. Степашин і довелося б тиснути йому руку. А з наближенням виборів Лужков, певно, не хоче робити цього ні за яких обставин. Політика вже диктує мораль. І сьогодні росіяни все частіше замислюються над кредо Лужкова, яке він висловив так: «Одна любов — Москва, одна любов — дружина, одна любов —президент». Що він мав на увазі, який президент?

Володимир СКАЧКО.

Київ—Москва—Київ.

Заждалися...

Закону про спеціальний режим інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку в області вже заждалися. Особливо в шахтарських містах —Стаханові, Антрациті, Красному Лучі, де законодавство має посприяти відродженню вугільної галузі. Певні надії в Стаханові пов'язують із першим іноземним інвестором — фірмою «Сі-Сі-Ай», що спеціалізується на будівництві шахт. Зарубіжні партнери мають намір вкласти в зведення нових шахт 45 мільйонів доларів, хоча досі виділяли кошти лише для закриття вугільних підприємств.

Інформаційна політика і національні інтереси

Стан інформаційної політики в Україні: панує правове свавілля і диктат

Ось уже вдруге за цей рік Верховна Рада України зацікавлено і предметно розглядала стан інформаційної політики в Україні. І це не випадково. У цій сфері панує правове свавілля і диктат. Більшість ЗМІ монополізовано економіко-комерційними кланами, владними структурами і псевдодемократичними політичними колами. Повна матеріально-фінансова залежність від них, підкуп — оптом і вроздріб —журналістів, підступна цензура, грубі переслідування поодиноких опозиційних видань стали повсюдно звичними і справляють згубний вплив на суспільство.

З допомогою засобів масової інформації владні структури брутально калічать народну пам'ять, менталітет, систему цінностей, зомбують психіку, програмують бажану їм поведінку населення. Людям настирливо нав'язують тези про капіталізм як суспільство «всезагального благоденства», «безмежність» свободи, «всесилля» приватизації, «переваги» західного способу життя, про «рятівну» силу націоналізму тощо.

Особливо тяжку кризу переживає інформаційна сфера у західних регіонах країни. Це видно на прикладі Закарпаття. Тут преса, радіо і телебачення стали кишеньковими, слухняно служать підручним інструментом однієї партії СДПУ(о) — рекламо- і роботодавця (а насправді владного клану) в реалізації корисливого економічного курсу і політичного гегемонізму. В Ужгороді залишилася практично єдина опозиційна газета «РІО», але і її адміністрація усіляко намагається закрити. Нахабство можновладців дійшло до того, що редактор Петро Гайс нещодавно без серйозних причин був підданий арешту. Тиск досяг тут такої сили, що більшість народних депутатів безпардонно, всупереч закону, не пускають в ефір і на сторінки державних видань. Навіть гуманітарна допомога потерпілим від минулорічного стихійного лиха — повені і зсувів ґрунтів — використовується регіональною владою і угодливою пресою для розбудови однієї правлячої партії, власного звеличення і збагачення будь-якими методами. Так, унікальне у колишньому Союзі видавництво «Патент» ужгородські «прихватизатори» придбали за сміховинну суму. Добра хата на Закарпатті продається набагато дорожче, ніж 9-поверховий поліграфічний комбінат.

У здоровій, чесній родині дбають насамперед про молодших, менших, слабших. Україна — розмаїта поліетнічна сім'я. Однак національні меншини у ній інформаційно найбільш обділені. Сьомий рік у нас виходять як додатки до «Голосу України» газети «Конкордія» для румунів, «Голос Криму» для кримських татар, «Еврейские вести», вірменська «Арагац», польська «Дзенник Кийовский», болгарська «Роден край», молдавська «Луча Ферул». Їхній загальний разовий наклад не перевищує 50 тис. примірників. Це дуже мало. Проте і такий мізер нині під загрозою подальшого існування. У зв'язку із незадовільним фінансуванням газети «Голос України» скорочується і забезпечення коштами газет національних меншин. Тому вкрай потрібно окремим рядком передбачити для них у бюджеті 400 тис. грн., а також надати фінансову допомогу іншим, приміром, угорськомовній газеті «Карпаті ігас со» в Ужгороді. Варто подумати про видання для ряду інших численних національних меншин, бо національно-культурним товариствам це не під силу.

Тому ще про одне болюче питання. Президент і уряд, здійснюючи реорганізацію державних видавничо-поліграфічних підприємств, вирішили ліквідувати низку з них. До цього числа потрапили всі видавництва, які випускають літературу мовами національних меншин. Це, зокрема, Головна спеціалізована редакція у Києві, видавництва «Донбасс», «Таврия», «Карпати», «Маяк». Такий крок позбавляє 20 відсотків населення України можливості видавати літературу мовами своїх етносів, мати національних митців, духовно розвиватися. Це грубо суперечить Конституції, міжнародним зобов'язанням України. Як справедливо пише до нашого комітету голова Ради національних товариств Ілля Левітас, «не повинно бути в незалежній Україні гірше, ніж було в минулі часи».

Для порятунку преси і літератури національних меншин доцільно відновити «Державнацкомвидав», що існував у 30-ті роки, вжити інших дійових заходів.

Не можу не торкнутися й відповідальності наших ЗМІ за формування культури міжнаціонального спілкування, збереження громадянського миру в країні. До нашого комітету постійно звертаються керівники національно-культурних товариств з приводу небезпечних дій націонал-екстремістів. Користуючись бездіяльністю компетентних державних органів, ті роздмухують хвилю русофобії, реанімують антисемітські гасла, перешкоджають добросусідським відносинам з Польщею, Угорщиною та іншими сусідніми країнами. Особливо розперезалися екстремісти у Львові. Судіть самі. За перші два-три місяці цього року вони двічі на стінах Російського культурного центру малювали свастику і провокаційні написи, здійснили чергову спробу підпалу будівлі РКЦ, жорстоко побили заслуженого архітектора України Станіслава Соколова, намагалися зірвати урочисті збори з нагоди 10-річчя Товариства ім. Пушкіна, декілька разів розмальовували антипольськими гаслами стіни СТ № 10, зіпсували плиту на могилі легендарного розвідника Миколи Кузнецова, пошкодили інші пам'ятники. Громадськість України не може і далі терпіти вандалізм і мракобісся в місті, що претендує на особливий європейський статус і місію в Україні.

Сьогодні маємо безліч переконливих доказів для того, щоб визнати стан задоволення інформаційних потреб населення поганим. Рада Європи, Європейська комісія проти расизму й нетерпимості, інші міжнародні організації стурбовано відзначають часті публікації ультранаціоналістичною пресою України антиросійських, антиєврейських, антитатарських тощо наклепницьких матеріалів. Після виступу в нашому парламенті та в газеті «Голос України» на захист законних прав русинів Закарпаття по Національному радіо і в місцевій пресі з'явилася серія замовних статей і передач з метою мене дискредитувати і залякати. Прикро, що до цієї брудної справи підключилися окремі науковці, беручися з вузько філологічних позицій аналізувати складну соціально політичну проблему, надто далеку від столичних кабінетів та їхньої фахової підготовки.

В інтересах національного порятунку і безпеки України сформувати нову інформаційну політику — легітимну, демократичну, гуманну, творчу, соціально справедливу. За матеріалами парламентських слухань слід ухвалити Концепцію подальшого розвитку ЗМІ на її підтримку, прийняти постанову Верховної Ради України, направити відповідне звернення до Президента, зажадати від уряду безумовного виконання закону «Про державну підтримку засобів масової інформації і соціальний захист журналістів», прискорити прийняття інших законодавчих актів, запровадити збір документів і моніторинг порушень свободи слова, оперативно вживати щодо них необхідні правові заходи, включаючи допомогу міжнародних організацій та світової громадськості.

Іван МИГОВИЧ,
голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, член Спілки журналістів України.

Юридична освіта: масове захоплення чи потреба суспільства

Нам часто бракує часу і грошей, коли робимо щось уперше, але знаходимо і те, й інше, якщо змушені переробляти

Науково-дослідний Інститут проблем людини провів досить показове опитування 3536 громадян України у Києві, Львівській, Тернопольській, Чернівецькій, Харківській, Запорізькій, Миколаївській, Луганській, Одеській, Полтавській областях та в Криму. Більш як половина опитуваних (53,8 %) оцінюють діяльність органів охорони громадського порядку та правосуддя негативно, відзначаючи такі вади, як низький рівень підготовки кадрів, корумпованість, зв'язки з мафіозними структурами, безпрадність працівників міліції (міліція ловить злодіїв, а суд або виправдовує, або засуджує до незначного покарання), незадовільне оснащення міліції технічними засобами, жалюгідне матеріальне забезпечення працівників міліції, беззахисність тощо.
Як же так сталося, що авторитет правоохоронців серед населення, м'яко кажучи, не на висоті?

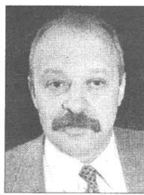

Передбачаю гнівні заперечення відповідальних посадових осіб: майже всі працівники мають вищу освіту або вчаться заочно. У складі МВС, крім Національної академії внутрішніх справ, Університету внутрішніх справ, є з десяток відомих юридичних вузів, здійснюються реформа вищої освіти та багато інших позитивних заходів. Усе це, безперечно, так. Я не маю на меті зробити вичерпний аналіз проблем вищої юридичної освіти. Лише в зв'язку з розглядом системи державного контролю над злочинністю я зобов'язаний, як парламентарій, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони звернути увагу громадськості на деякі проблеми. У своїх висновках я спираюся на статистичні показники, матеріали преси, а також на власний досвід роботи в прокуратурі та інших установах. Треба шукати шляхи вдосконалення підготовки кадрів кримінальної юстиції, від діяльності яких залежить внутрішня безпека держави.

Але спочатку трохи історії. Після війни 1941—1945 років, в Україні, як і в інших країнах колишнього СРСР, треба було терміново і масово навчати юристів. У руїнах лежав Харківський юридичний інститут — найбільший з навчальних закладів юридичного профілю.

Проблема вирішувалася за допомогою створення широкої мережі заочної юридичної освіти. Факультети та відділення заочного навчання є й досі у всіх вищих юридичних навчальних закладах. Методичним центром у колишньому СРСР протягом багатьох років був Всесоюзний юридичний заочний інститут (ВЮЗІ), який мав факультети на території всього Радянського Союзу — від Камчатки до Одеси. Щороку ВЮЗІ готував від 12 до 15 тисяч осіб, що перевищувало кількість усіх інших фахівців.

Однак якість «продукції» з роками помітно гіршала. Пішла з життя стара професура, з її фанатичною відданістю науці і високою культурою викладання. Далеко не всі учні, що зайняли їхні місця, були гідними наступниками, бо, як завжди і всюди в ті часи, вирішували кадрові питання з огляду на пролетарське походження та політичну благонадійність. З таким же підходом здійснювався і відбір студентів.

Заочне юридичне навчання, на мій погляд, себе вичерпало, але за інерції зберігається, поповнюючи армію дипломованих юристів без належної підготовки.

У роки «застою» корупція в системі вищої юридичної освіти, особливо в заочній, стала чи не найістотнішим чинником не лише прийому до навчального закладу, але й для успішного його закінчення. На жаль, становище мало змінилося і після 1991-го року. Як гриби після дощу виростають численні приватні вузи та контрактні відділення і факультети у складі державних юридичних (і не лише юридичних) навчальних закладів.

Знову, як і в повоєнні роки, до юридичної освіти залучено десятки тисяч молодих людей. Можна було б радіти цьому, якби не дві обставини.

По-перше, це зовсім інші молоді люди, ніж ті, котрі прийшли до аудиторій в 1946—1948 роках. Гірші чи кращі — не в тому річ. Просто інші, з іншими поглядами на сенс життя, на соціальні та морально-правові цінності. Багатьох до юридичної освіти підштовхнули телесеріали та масова детективна література.

Інша обставина полягає в тому, що нова хвиля масового захоплення юридичною освітою виникла в часи гострої економічної та духовної кризи в суспільстві. Паростки вузівської демократії, що з'явилися після краху радянської імперії, були знищені через три роки: ректори вже не обираються, а призначаються. Викладачів теж не обирають вченою радою, як це було завжди, а призначають ректори за контрактом на обмежений термін. І, зрозуміло, вони повністю залежать від його волі.

Викладачі, з якими автор розмовляв, з іронією, не без підстав вважають, що демократії у вузах стало менше, а беззахисність викладача від свавілля адміністрації збільшилася.

Злиденна і невчасна заробітна плата викладачів, перехід до комерційних структур багатьох перспективних учених разом із означеними вище чинниками сприяють подальшому падінню духовності й якості навчання.

Приватні вузи і контрактні відділення державних установ менше потерпають від корупції, бо плата за навчання легалізована. Це певна перевага новостворень. Позитивним є й те, що вони надають можливість молодим людям, які з різних причин не потрапили до державних вузів, отримати освіту. Можливо, в майбутньому, приватні вузи будуть складати істотну конкуренцію державним навчальним закладам. Головна їхня вада, на мій погляд, полягає в тому, що вони передчасні, бо вища освіта за плату — це привілей розвиненого, досить заможного суспільства. Більша частина населення — за межею бідності. Багаті співвітчизники надають перевагу престижним закордонним навчальним закладам. Навчаються, головним чином, студенти з сімей середнього достатку, а щоб сплачувати за навчання —вони працюють. Звичайно, на відвідування лекцій та семінарів часу не вистачає. Дехто свідомо нехтує навчанням, розглядаючи своє перебування у вузі, як спосіб купівлі диплому.

Крім того, як на мене, система юридичної освіти недостатньо орієнтована на майбутню професійну діяльність. Так званий «юрист широкого профілю» — це фікція. Натомість правоохоронна система одержує поверхово освіченого дилетанта, якого належить ще довго вчити.

Чи не доцільніше цей «широкий профіль» розглядати лише як підставу для подальшого цілеспрямованого навчання. Така система діє в США, в країнах Західної Європи.

На Заході юридичне навчання, разом із практикою та кваліфікаційними іспитами, триває 7—8 років. На останньому етапі підготовка має вузькопрофесійну спрямованість. І немає там корупції освітян, і перемагають найбільш здібні і працьовиті. Так повинно бути і в нас. Хтось висловився дуже влучно: «Нам часто бракує часу і грошей, коли робимо щось уперше, але знаходимо і те, й інше, якщо змушені переробляти».

Олег ЛИТВАК,
народний депутат України, заслужений юрист України, кандидат юридичних наук.

У номер

✔ **Київ**

Орхідеї ростуть на монетах

Нацбанк України випустив в обіг пам'ятні монети із серії «Флора і фауна України» — «Любка дволисткова». Вони присвячені рідкісному видові європейських наземних орхідей, що ростуть у лісостеповій зоні. Монети, номіналом у 10 і 2 гривні, виготовлені, відповідно, зі срібла 925 проби (тираж 5 тис. штук) і нейзильберу (тираж 50 тис. штук), повідомляє ДІНАУ. Всього з початку року Нацбанк випустив в обіг 12 ювілейних та пам'ятних монет, а за роки незалежності України — близько 80 монет.

Європейський вимір

Якщо ви підприємець і бажаєте відкрити філіал фірми в Житомирі, вам залюбки нададуть приміщення на території ВАТ «Електровимірювач». Комфортабельні офіси на площі в 40 тисяч кв. м чекають своїх господарів. Щоправда, чи «кусаються» ціни за оренду приміщень, на презентації проекту «Житомирський бізнес-парк «Електровимірювач», яка відбулася в Києві, журналістам не повідомили.

Як наголосив директор ВАТ «Електровимірювач» Василь Іщенко, нинішні соціально-економічні умови призвели до того, що відбувся спад виробництва на підприємстві, втрачено ринки збуту. Так, у 1991 році було випущено 700 тисяч одиниць продукції, за 1998 рік — 12 тисяч. Та й зібрані вітчизняні вимірювальні прилади програють зарубіжним аналогам і за дизайном, і за доступністю цін. Й через це, щоб підняти виробництво з колін, на базі реструктуризованого підприємства створюється перший в Україні бізнес-центр широкого призначення.

Керівник групи голландських консультантів «Бізнес-парку» Володимир Крачіч зазначив, що проект здійснюється за підтримки уряду України та Світового банку. Він, можливо, стане поштовхом до реструктуризації вітчизняних підприємств. Реалізація його розрахована на 20 років.

✔ **Ужгород**

І співають, і стріляють

Уже четвертий рік діє в закарпатському селі Шаланки дитячий оздоровчий табір з історичним ухилом. Тут відпочивають юні дослідники минувшини з кількох районів Закарпаття, а також із Львівської області та Криму. Діти не тільки засвоюють історію рідної землі, але й вправляються у стрільбі з лука, метанні списа, фехтуванні на шаблях, верховій їзді. Вихованці табору на практиці пересвідчуються, як жили і розважалися їхні предки, яких пісень співали...

Створений табір за сприяння благодійного фонду «Карітас», Товариства угорської інтелігенції Закарпаття та місцевого колективного сільськогосподарського підприємства.

✔ **Львів**

Скарби від розвідників

Вчені державного університету імені І. Франка вперше створили карту сучасних родовищ рідкісних металів та дорогоцінного каміння на території нашої країни. У подарунку львівських розвідників надр вітчизняним промисловцям зафіксовано 8 тисяч родовищ. Вони охоплюють майже сто видів корисних копалин. Все це багатство за різними підрахунками оцінюється від 8 до 12 трильйонів доларів США. Фахівці стверджують, що розвинена технологічна база (близько двох тисяч гірнодобувних і переробних підприємств) дасть змогу без великих капіталовкладень налагодити процес, повідомляє ДІНАУ.

✔ **Фотофакт**

В АТ «Фірма «Полтавпиво» (директор Микола Суткович — другий зліва) відбулася презентація італійської лінії з підготовки пива для розливу в пляшки та кег-тару.

Фото Миколи БЕЗНОСА.

Чи зроблено висновки з катастрофи 1986 року?

Трагедія на Чорнобильській АЕС є планетарною катастрофою, яка позбавила життя декількох десятків ліквідаторів у ніч аварії і досі «відстрілює» сотні тисяч тих, хто брав і бере безпосередню участь у приборканні цієї біди

Минуло тринадцять років. Якщо проаналізувати за роками, то перші літа — то всесвітня трагедія, до якої було прикуто увагу всього людства. В перші дні після аварії сюди в авральному порядку було кинуто тисячні загони формувань цивільної оборони СРСР, військові підрозділи і найсучаснішу техніку Радянської Армії, з усього Союзу бригади швидкої медичної допомоги із бригадами медиків для цілодобової роботи, з усього світу сюди відряджали відомих фахівців з питань ядерної енергетики і ліквідації наслідків використання ядерних пристроїв у мирних і військових цілях. Партійні й радянські органи ухвалили рішення за невідомими їм і нам критеріями (чи не за допомогою циркуля), що евакуацію населення необхідно провести із 30-кілометрової зони (як тимчасовий захід на період приборкання аварійного блока, а з'ясувалося, що назавжди).

Нас на різних курсах цивільної оборони вчили і вчать, як поводитися в різні періоди ядерної загрози, ядерного удару і після нього, як захищати себе і потерпілих людей, тварин, що пити, як і чим знезаражувати забруднену територію тощо.

А що вийшло на практиці? Починали: з халатних дій персоналу АЕС; зовсім не захищених від радіації пожежників; безграмотного використання приладів для визначення рівнів радіації; елементарної незахищеності людей, яких посилали на ліквідацію аварії; відсутності йодних препаратів або безграмотного їх використання для захисту щитовидної залози ліквідаторів і населення, яке в перші дні проживало на всій забрудненій радіоактивним йодом території; розгубленості персоналу і неукомплектованості техніки, залученої з різних регіонів України для евакуації населення і тварин із 30-кілометрової зони; поспішного безграмотного забою, а скоріше, знищення худоби (яку було вивезено із зони, а потім м'ясо знову завезли в зону для захоронення в могильниках)...

Читач може сказати: «Бач, який розумний, а сам тоді в Чорнобилі від імені області очолював комісію з евакуації із 30-кілометрової зони». Це так, але я хочу через тринадцять років ще раз привернути увагу до недоліків, з якими доводилося боротися в той тяжкий квітень-травень 1986 року. І щоб відповідні міністерства і служби нашої держави зробили висновки з допущених прорахунків. Щоб у подальшому не допускати їх у таких екстремальних умовах, і не тільки в Україні, а й в інших частинах земної кулі. Одне слово, використати той неоціненний досвід, який нам довелося набувати в таких непередбачуваних умовах.

На жаль, поки що цього не зроблено. А досвід набуто унікальний: на будівництві житла для переселенців; у вивченні радіаційного забруднення за межами 30-кілометрової зони; законодавчому визначенні пільг для ліквідаторів і постраждалих; водозабезпеченні й газифікації населених пунктів, де не можна використовувати місцеве паливо; поголовному обстеженні населення на захворювання, пов'язані з радіацією; посиленому контролі за продукцією сільського господарства, яка надходила на ринки і на переробку. Все це робилося, як нам відомо, теж з великими помилками. Скажімо, сьогодні завершували будівництво чи ремонт системи водопостачання, газифікацію, заміну покрівлі будинків в тому чи іншому населеному пункті, а завтра ухвалювали рішення про відселення... Таке безглуздя, інакше не скажеш, траплялося у Чорнобильському, Поліському, Народицькому та інших районах. І все це робилося під гаслом — Союз великий, він, Союз, винен в аварії, і в нього, Союзу, грошей вистачить і на це.

Після 90-го року Союзу не стало, а проблеми аварії зостались Україні, тобто нам. І тільки через роки самостійності ми зрозуміли, скільки, киваючи на Союз, ми допустили помилок і скільки залишилося проблем, які, крім нас, ніхто вирішувати не збирається. Хоча обіцяють уже тринадцять років, а ми з розкритими ротами віримо, що буде так, як кажуть з-за океану.

Із такими проблемами, що їх нам допомогли «нажити» дядечки з далекого й ближнього зарубіжжя, дісталася нам чорнобильська виразка — ЧАЕС, яку вже тринадцять років закриває то Європа, то «сімка». Маємо нашвидкуруч споруджений саркофаг — обіцяють замість нього зелений лужок.

Хоча й не можна сказати, що прикута до атомної енергетики України міжнародна увага після аварії не дала позитивних наслідків. Відомо: багато що спрямовує Україна в цю галузь, однак витрачається усе це переважно на підвищення безпеки наявних енергоблоків.

Зрозуміло, втрачаємо в іншому: не нарощуються потужності не атомних, ні інших електростанцій, а те, що є, потребує вкладання величезних коштів. І як наслідок: не вистачає енергії навіть на ту напівзупинену промисловість, доводиться відключати від енергопостачання сільські населені пункти. А що далі?

Хоч енергетики вважають, що в Україні надлишок потужностей для виробництва електроенергії, — він становить 54 млрд. кіловат-годин, а використовується сьогодні лише 24 млрд. кіловат-годин. Майже 60% потужностей простоює, тоді коли за Радянського Союзу виводилося для ремонту не більш як 10—13% цих потужностей. І виходить, як у тому прислів'ї: «Чого бідний — бо дурний, а чого дурний — бо бідний». Так і в нас.

Ми зосереджуємо увагу на атомній енергетиці і тринадцять років підраховуємо, яких збитків завдала аварія на ЧАЕС: 30-кілометрова обезлюднена зона, переселення, погіршення здоров'я людей і всі інші біди через аварію. І за цього не завжди запитуємо себе: чи не проспимо ми ситуацію, яка складається на Дніпровському каскаді ГЕС? Досить сказати, що залишилася знелюднена 30-кілометрова зона після аварії. А скільки гектарів території і скільки населених пунктів відселено з територій, залитих водою для ГЕС. У піднятих на 10—12 метрів водосховищах зібрано мільярди кубометрів води. Держава не має змоги забезпечити фінансування необхідних робіт для обслуговування і реконструкції ГЕС. А тому і звернулась аж до Світового банку з проханням виділити черговий товарний кредит (я підкреслю: товарний кредит) на суму понад 114 млн. доларів. А друга половина робіт повинна фінансуватися з власних коштів, котрих не вистачає навіть для розрахунку з бюджетом. Так от, через Світовий банк обладнання надходить, а можливості закупити його у підприємств України немає. За такої неналежної уваги з боку держави і відповідних відомств, яка приділяється сьогодні Дніпровському каскаду ГЕС, зокрема з охорони гребель, їх ремонту, насамперед шлюзів, і нестачі капіталовкладень — що ж може статися з Україною? Крий Боже, коли одну з верхніх гребель буде зруйновано! За водою попливе до Чорного моря понад 10 мільйонів населення України, яке проживає в зоні затоплення. Хоча й керівники каскаду ГЕС вважають, що таке виключено, але ж не забуваймо: нам те саме говорили і в переддень катастрофи на Чорнобильській АЕС. Переконуючи населення в миролюбності атома (реактори, казали, можна ставити під ліжком).

Пишу про це, щоб привернути увагу нашої виконавчої влади до цієї надзвичайно важливої проблеми. Тримати голодним такого монстра, як енергетика, нехай то атомна чи гідроакумулятивна, для України дуже небезпечно. І коли, з урахуванням нашої готовності, технічної оснащеності, сьогодні «наситити» її просто неможливо, то, мабуть, буде правильніше, віддаючи належне проблемам атомної енергетики, докладно розібратися зі станом гідроенергетики. З тим, повторюю, щоб не проспати процеси, які там назрівають, аби не довелося потім з лопатами та вилами знову долати лихо.

Ось і думаймо, чи зроблено висновки з катастрофи 1986 року.

Василь СІНЬКО,
народний депутат України.

Самоврядування

Скорочують чиновницьку рать

Позачергова сесія Рівненської міської ради прийняла рішення про скорочення апарату ради і виконкому на 60 чоловік. Міський голова Віктор Чайка обґрунтував необхідність такого кроку нагальною потребою скорочення видатків міського бюджету.

На сесії наводилися красномовні цифри: у Рівному за роки незалежності штат ради й виконкому зріс із 280 до майже 500 одиниць. У сусідніх з Рівненщиною областях — Волинській, Івано-Франківській, Хмельницькій, Тернопільській — ця цифра становить трохи більше 300.

Іншою була б мова, якби чиновницька рать давала помітну віддачу. А то, наприклад, як зазначив міський голова, в управлінні економіки налічується 32 працівники, а обсяг промислового виробництва в обласному центрі дорівнює доробкові одного підприємства у недавньому минулому. Логічне і скорочення штату працівників управління торгівлі, адже у цій галузі постійно збільшується відсоток приватних закладів, на діяльність яких чиновник впливати не може. Подібне — і в інших підрозділах.

Віктор Чайка наголосив, що це лише перший етап скорочення апарату. Надалі такі акції проводитимуться регулярно відповідно до щоквартального аналізу діяльності всіх відділів і управлінь.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Зніміть західну пошину з вух

Не розкіш, а так, як має бути

Фулбрайтівська стипендія на сьогоднішній день становить 25—30 тис. доларів

Багато провідних учених України в своїй біографії мають одну спільну віху, про яку згадують з особливою теплотою: кожен свого часу був фулбрайтівським стипендіатом.
І ось у Києві відбулася перша конференція цього своєрідного «земляцтва».

— Це справді так, — каже Лариса Зотова, начальник управління міжнародних зв'язків Міністерства освіти України. — Назву по пам'яті лише своїх колег з київської «політехніки» — ректора Михайла Згуровського, професорів Анатолія Петренка, Артура Праховика. Або молодшу генерацію гуманітаріїв Олександра Гриценка, автора книги «Своя мудрість. Національні міфології і цивільна релігія України», Оксану Забужко, авторку «Польових досліджень з українського сексу» та інших. Всі вони з любов'ю і вдячністю кажуть про навчання за фулбрайтівську стипендію.

— Відомо, що стипендія носить ім'я американського конгресмена Уїльяма Фулбрайта. Саме він у 1946 році зініціював програму міжнародного обміну в галузі і науки. Чому ми про неї так довго нічого не знали?

— Справді, в Радянському Союзі про таке наукове співробітництво казали дуже неохоче, хоча участь у програмі ми брали з 1954 року. Стипендії розподілялися за квотами, звісно, з Москви. Україні щороку виділялося 4 місця. Стипендії вважаються урядовою програмою США. Одна стипендія на сьогоднішній день становить 25—30 тис. доларів.

— Це розкішно, чи не так? І скільки таких стипендій Україна має сьогодні?

— Щорічно ми можемо претендувати на 15—18 стипендій для навчання в США. І в Україну із США приїздять 12 стипендіатів.

А що стосується того розкішно це чи ні, то правильно буде сказати: пристойно. Півроку стипендіат може не думати про матеріальні турботи, зануритися в наукові проблеми, над якими працює. Це так, як мусить бути. Маючи доступ до кращих американських бібліотек та інших наукових джерел, працелюбна й дисциплінована людина може за цей час багато зробити. До того ж стипендія дозволяє взяти на цей час з собою сім'ю, якщо є така потреба.

— Але ж не виключається і таке: науковець забрав сім'ю. Їм сподобалося заокеанське життя, вони охоче там залишилися б. Тим більше, якщо стипендіат талановитий і на нього вже накинули оком. Відомо, що американці талантами дорожать.

До речі, скільки фулбрайтівських стипендіатів вже побувало в США і чи є такі, що не повернулися?

— Почну з кінця. Вже понад сто українських науковців пройшли навчання в США від шести до дванадцяти місяців. Є обов'язкова угода: стипендіат мусить після навчання повернутися на Батьківщину і відпрацювати три роки.

Звичайно, не треба виключати того, що, зав'язавши спілкування з науковими колами США, після трьох років хтось одержує запрошення переїхати туди. Але більшість науковців залишаються працювати в Україні, розвивають українську науку, очолюють кафедри, лабораторії, експериментують, поринають у фундаментальні проблеми. Нас це дуже радує.

— Добре. А що роблять у нас американські стипендіати?

— Якщо українських науковців там побувало більше ста, то у наших вузах за цей час працювали понад 80 американських професорів. Серед них відомі в науковому світі імена Є. Кусса, Д. Страсса, М. Джобу та інші. В основному це визначні економісти, екологи, психологи, фахівці політичних і суспільних наук. Є серед них і вчені, які мають українське коріння. Пан Віктор Остапчук, наприклад, вчений-османіст, справедливо вважає, що у нас мало фахівців, які добре знають основи Османської імперії, мову, культуру її народів, держави — сусідки України. На відділенні сходознавства Київського університету він заповнив цю прогалину.

Вищі навчальні заклади Києва, Харкова, Львова, Одеси, Дніпропетровська, Чернівців та чи не всіх університетських міст мали можливість включати у свої навчальні програми методику американських професорів.

На конференції було відзначено: спільні зусилля українських і американських фахівців покращують рівень викладання у вітчизняних вузах.

Обмінні програми на 2000 рік презентував на конференції посол США Стівен Пфайфер. Отже, українські науковці мають можливість до 30 жовтня позмагатися за фулбрайтівську стипендію. І хай їм у цьому щастить.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяла **Марфа СКОРИК.**

Про медицину або добре, або нічого

Настав час реформувати охорону здоров'я — так вважають учасники опитування, що його провели під егідою руху лікарів «Пульс України»

Опитування

Українська медицина давно перебуває на межі кризи, а реальних ініціатив у сфері охорони здоров'я як не було, так і немає. У чому ж річ? Нещодавно під егідою руху лікарів «Пульс України», які виступили за реформу медицини, було проведено міні-опитування на тему: «Медицина і ми». Ставилося два запитання. Перше: чи треба реформувати медицину? Друге: чи готові довірити лікарям самостійно організовувати роботу медзакладів? Ось такі відповіді отримали медики.

Ольга Климчук, 63 роки, пенсіонер (медсестра зі стажем), Київ.

1. Медицину давно треба реформувати. Медики живуть гірше, ніж пенсіонери. Зарплата мізерна. Прожити на неї неможливо, не отримуючи хабарів від хворих.

2. Змінити ситуацію мають самі медики. Я вважаю, у нас надто багато начальників. Керувати завжди легше, ніж працювати. Треба міняти систему, так щоб начальник був один, але реальний. Головний лікар має бути справді головний, тобто сам повинен вирішувати, кого брати на роботу, а кого ні і скільки кому платити.

Андрій Фісенко, 35 років, підприємець із Донецька.

1. Реформа потрібна, тому що зараз з нас беруть податки, а ми не можемо лікуватися безкоштовно. Навіщо тоді триматися за безплатну медицину? Вона має бути платною, але тоді, звичайно, якісною.

2. Тільки лікарі і мають займатися реформою — це в їхніх інтересах. Вони самі повинні вирішувати, скільки треба лікарень, ліжок, ліків. Державі слід утримувати частину лікарень, а решту нехай приватизують. Головне, щоб діти і люди похилого віку завжди могли лікуватися.

Ірина Савицька, 35 років, педагог середньої школи, Київ.

1. Реформа потрібна. Набридло, що весь час нема в кого лікувати дітей. Все чому: держава — банкрут, а народ — жебрак. Хто ж за безплатно працювати буде? Ось і дають тоді хабарі, тільки соромлячись і розмінюючись на дріб'язок.

Давно треба визнати, що медицина у нас платна.

2. Медицину треба реформувати, але під чуйним наглядом держави. Тут мають бути поступовість і професіоналізм. А лікар має займатися тим, що у нього найкраще виходить, — лікувати.

Олена Клячко, 19 років, студентка політехнічного інституту, Київ.

1. Реформувати медицину треба, але так, щоб вона стала доступною. Замість того, щоб морочити голову людям обіцянками, треба зробити допомогу гарантованою, але давати ці гарантії не всім, а тим, хто найбільше цього потребує, — старенькими, інвалідам, пенсіонерам. А хто може заплатити — нехай платить.

2. Правильніше, якщо лікарі самі будуть вирішувати, як їм краще жити і працювати, а держава хай їх лише контролює. Інакше нікчемна психологія виходить, коли ти не господар своєї справи. От моя подружка на останньому курсі в медвузі вчиться, вона каже, що їх історію хвороби вчать писати не для себе, а для прокурора.

Такі ось різні відповіді, але всі сходяться на тому, що реформа потрібна. Що ж до того, кому займатися реформою медицини, одностайності немає. Хтось каже, що це мають робити самі лікарі, а хтось — лікарі під «чуйним наглядом держави». Та всі одностайні: медицина має стати доступною, нехай і платною, медики — господарями своєї галузі і самі вирішувати, як їм працювати. Інакше кажучи, у них мають бути повноваження і можливість керувати розвитком галузі. До речі, уже зараз є програма реформування медицини, яку розробив рух лікарів «Пульс України». Її основна мета — підвищити самостійність лікарів, надати їм можливість відкрито заробляти відповідно до своєї кваліфікації і професіоналізму.

Ірина ПИСАРЕВСЬКА.

Приїжджайте, тут вас чекають

За рік в Україні оздоровлюються близько тридцяти тисяч ветеранів війни і праці, інвалідів усіх категорій.

Алуштинський санаторій з такою назвою належить Міністерству соціального забезпечення України, тож літні люди відпочивають тут безплатно. З часу відкриття в 1981 році тут оздоровили майже 65 тисяч ветеранів й інвалідів війни і праці.

У «Ветерані» спеціалізуються на лікуванні захворювань органів дихання нетуберкульозного характеру, передусім хронічних бронхітів та бронхіальних астм. Головний лікар Микола Федоров, автор монографії про секрети оздоровчого і лікувального бігу, вміє запалити пацієнтів пристрастю до бігу підтюпцем за найважнішими методами.

Повітря у «Ветерані» настояне на пахощах чотиригектарного дев'яносторічного парку субтропічних рослин у мальовничій частині Алушти. Звідси відкривається прекрасна панорама гір Демерджі, Бабуган, Кастель, двох перевалів, кучерявої вічнозеленої шапки берегового хребта і моря. Переконливими видаються слова головлікаря про те, що в Україні, незважаючи на економічні негаразди перехідного періоду, система санаторно-курортного лікування літніх людей — одна з кращих не лише серед країн СНД, а й світу.

Відпочивальники завдячують персоналу унікального санаторію та керівництву Міністерства праці й соціальної політики України, які створили тут належну лікувальну базу й комфорт. Путівку сюди може отримати будь-який громадянин нашої держави, який бажає оздоровитися і який перебуває на обліку в Міністерстві праці і соціальної політики, тобто всі, хто отримує пенсію в органах соціального захисту.

Путівку видають за попередньою заявою і довідкою від дільничного терапевта про необхідність санаторно-курортного лікування. Інвалідам і учасникам Великої Вітчизняної війни путівки згідно з чергою дають раз на рік або на чотири роки. За рік по Україні в санаторно-курортних закладах оздоровлюється близько тридцяти тисяч ветеранів війни і праці, інвалідів усіх категорій.

Процес оздоровлення тісно пов'язаний з диспансеризацією і лікуванням за місцем проживання — як єдиний оздоровчий. Існування системи санаторно-курортного лікування ветеранів війни і праці, інвалідів лікар Микола Федоров вважає досягненням України, важливим чинником соціального захисту. Ефективність лікування у «Ветерані» за суб'єктивними і об'єктивними показниками становить 95 %.

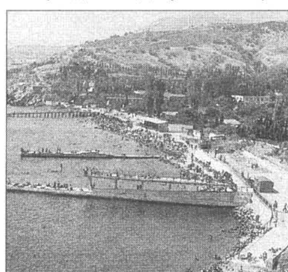

Усі процедури тут безплатні, різноманітні методи лікування, призначені лікарем, відпочивальники отримують у повному обсязі. Попри економічні труднощі, запроваджують нові методи. Щойно застосували опромінення крові лазером без проколу шкіри. У санаторії консультують лікарі вузького профілю з восьми спеціальностей, що дає можливість лікувати і супутні захворювання. Допомагають процесу оздоровлення й побутові умови — одно- та двомісні комфортні номери-палати. У «Ветерані» дотримуються усіх дієт, м'ясні страви дають тричі на день, великий набір закусок, фруктів, овочів, кондитерських виробів.

Для купання і приймання сонячних і повітряних ванн обладнано зручний пляж. На ньому постійно чергують медпрацівники. Купання — тільки з дозволу особистого лікаря для кожного відпочивальника. Між пляжем і санаторієм курсують спеціальні автобуси. Вхід на пляж — за санаторно-курортними книжками, у яких указано призначені вам процедури. Їх добирають фахівці суворо індивідуально для кожного відпочивальника у «Ветерані».

Віктор ХОМЕНКО.

У номер

✔ Коментар

Стрілочника звільнили... Курс той самий — навпомацки

У старі часи, які ще не називалися застійними, побутував анекдот про поїзд, що віз у майбутнє. Суть його полягала в реакції різних керівників держави на повідомлення про те, що закінчувалися рейки перед поїздом. Що робив Йосип Сталін, розповідати не треба. Микита Хрущов наказував розбирати рейки позаду і класти їх попереду, а незабутній і дорогий Леонід Ілліч велів зашторити вікна й дружно розгойдувати вагон.

Саме таку аналогію викликали слова Леоніда Кучми про звільнення з посади першого віце-прем'єра: «Є Куратченко в уряді чи немає, уряд є і буде. Він просто звільнений, і крапка». Власне, іншу реакцію глави держави на заяву Володимира Куратченка про потребу корекції реформ годі було й очікувати. Адже, як у старі добрі часи, нам сьогодні постійно повторюють, наче молитву перед сном, курс реформ міняти не можна. Хоча, за всіма ознаками, рейки закінчилися давно, але вірнопіддані чиновники, схоже, як у тому анекдоті, продовжують розгойдувати вагон, у якому їде Президент за заштореними вікнами.

Наведу лише кілька прикладів. Якщо читати повідомлення про хід збирання врожаю зернових, то створюється враження майбутнього достатку в коморах. Адже агропромислове відомство радісно повідомляє, що зібрано зернових значно більше, аніж за відповідний період минулого року, не уточнюючи чомусь: косовиця цього року розпочалася на два тижні раніше. Подібне демонструють і «дяді», відповідальні за ситуацію на ринку пального, коли стверджують, що ціни на бензин зменшуються, хоча насправді вони залишаються, відповідно до ситуації на світовому ринку нафтопродуктів, високими. Серйозні аналітики прогнозують восени і підвищення цін на хлібобулочні вироби, а нас чиновники зомбують заспокійливими словами, що ціни не підвищаться.

І в цьому немає нічого дивного, бо уряд продовжує декларувати згуртованість, єдність, спокій і відданість «курсу економічних і соціальних реформ, розпочатих 1994 року Президентом України Леонідом Кучмою.» А на Володимира Куратченка, як на «порушника конвенції», за його прагнення корекції реформ начіпляли ярликів і звільнили з посади. І крапка.

Володимир КОРОЛЮК.

✔ Запоріжжя

«Любов» за гроші

Скільки податків залишити в області, а скільки віддати в держбюджет. З'ясувати це кандидатам у Президенти — народним депутатам України запропонував голова облдержадміністрації Євген Карташов. Він додав, що парламентарії — кандидати у Президенти, перш ніж розраховувати на підтримку, «мають показати своє ставлення до Запорізької області та Запоріжжя».

Позачергову сесію міськради збирали задля внесення змін до порядку фінансування бюджетних установ. Адже пропонувалося на три місяці зменшити фінансування заробітної плати працівникам бюджетних установ на 25 відсотків. Та кандидатами в Президенти є не тільки народні депутати, а й сам діючий Президент. Кабмін виділив області 294 мільйони гривень субвенції. Передбачив і надходження на 150 мільйонів гривень державних казначейських векселів. «Любов» підкріплено?

✔ Кіровоград

До чотирьох вузів одночасно

Кіровоградець Ярослав Гребнєв одночасно вступив до чотирьох вузів. Як випускник ліцею, що набрав достатню кількість балів, він автоматично став студентом Кіровоградського державного педагогічного університету. Ярослав також успішно склав іспити до Києво-Могилянської академії, Вашингтонського університету і Київського національного університету економіки.

За словами чотириразового студента, фундаментом його успіху є віра в себе. Хоч би яку мету ставив перед собою здібний юнак, він завжди прагне її досягти. На його думку, людина має розвиватися гармонійно, оволодівати різними знаннями і вміннями. Нині він вирішує, якому вузові віддати перевагу.

✔ Фотофакт

У ВО «Сніжнеантрацит» — ювілей. Сто років тому в Сніжному на Донеччині стала до ладу перша шахта об'єднання.

На знімку: *перед спуском у вибій.*

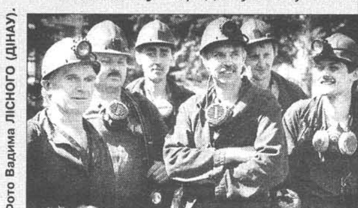

Фото Вадима ЛІСНОГО (ДІНАУ).

Емансипація у підземному царстві

Відтоді, як у Донбасі почали видобувати вугілля, жінки завжди працювали на шахтах.

(Початок на 1-й стор.)

Зв'язківці та працівники лазень, бухгалтери та кочегари, економісти та експедитори-машиністи електровозів та піднімальних машин... Хіба перелічити всі ті професії, які впевнено опанувала «слабка стать»?

Машиніст піднімання скіпового комплексу Людмила Буніна — шахтарського роду. Отож добре знала, що життя, пов'язане з підземним виробництвом, — не мед. І все ж із шкільної лави прийшла на «Краснолиманську». Спершу була ученицею у ламповій. А згодом закінчила курси машиністів і ось уже двадцять років працює на скіповому комплексі.

— Що й казати, робота важка, — погоджується Людмила Іванівна, — тому без допомоги чоловіків, які працюють поряд, не обходиться. А ще дуже допомагає те, що тут, на вугільній машині, у нас дружний жіночий колектив.

Така деталь — за двадцять літ роботи остання майже стерла грані між сім'єю і виробництвом. Можливо, це перебільшення, але міркуйте самі. На «Краснолиманській» працює чоловік Людмили Іванівни. А ще син і невістка. А ще донька і зять, одне слово, вся сім'я. Крім онуків.

— Онуки? — сміється Людмила Буніна. — Ще ранувато, бо обом внучкам ще й по два роки не виповнилося. Далі видно буде...

Важко прогнозувати подальшу долю нащадків шахтарської династії. Але те, що, ймовірно, вибір на користь «Краснолиманської» не найгірший, це однозначно. Бо шахта після того, як п'ять років тому її очолив Зіновій Пастернак, переживає свою другу молодість і є острівцем соціальної стабільності у регіоні. Солідну зарплату гірники отримують вчасно, і вже тому бажаючих працювати саме тут не бракує.

Так, у важкого підземного виробництва — не жіноче обличчя. Однак на поверхні жінки завдяки своїй відповідальності та дисципліні просто незамінні. Та й саме слово «шахта» теж жіночого роду.

Павло КУЩ.

Донецька область.

На знімку: Людмила Буніна.

Фото Олексія БУДЬКА.

Медицина

Диявольські витівки природи — не привід для паніки

Є давня легенда про дівчинку, яка народилася з червоною плямою на обличчі. Батьки від неї відмовились, оточуючі ставилися зневажливо. Одного разу дівчинка зустріла мудрого старця і вперше почула ласкаві слова: «Невже ти не бачиш, що я не така, як усі?» — здивувалася вона. І він відповів: «Коли читаєш цікавий манускрипт, забруднений чорнильною плямою, то не помічаєш її, а бачиш лише суть. Я не помічаю твоєї негарної зовнішності, бо відчуваю твоє добре серце й бачу чисту душу...».

У середньовічній книзі «Молот відьом» будь-які знаки на тілі людини вважалися позначками диявола. До таких людей і ставилися відповідно. На жаль, і після того, як минули століття, ставлення людей до такого нещастя мало в чому змінилося. Але сучасна медицина може допомогти. Про це наша розмова із завідувачкою дерматологічної клініки при Київському шкірвендиспансері ОЛЬГОЮ БОГОМОЛЕЦЬ.

— Кажуть, що переляк майбутньої мами, наприклад, пожежа, яку вона побачила, — причина появи у немовлят потворних плям.

— Із кількох сотень опитаних мам наших пацієнтів усього 3 відсотки підтвердили, що бачили пожежу. Ще менше тих, хто пам'ятає сильний переляк... Багато залежить від того, що це за пляма. Якщо судинний («палаючий») невус, чи, як кажуть у народі, «винна пляма», то причина її появи — вроджене порушення інервації судин шкіри, що виникло в перші 12 тижнів вагітності. Причину цього порушення досі не встановлено. З «винною плямою» дитина народжується, вона не збільшується, а росте разом з дитиною і ніколи не зникає з віком.

Інший вид червоних плям, найбільш поширений — гемангіома, або доброякісна пухлина судин. Вона виникає у перші тижні життя немовляти. Спочатку з'являється маленька цяточка, яка швидко починає збільшуватися. Гемангіома може розсмоктатися до 7—8 років.

— «Винні плями» небезпечні?

— Я б не казала про надзвичайну небезпеку для здоров'я. Найперше, цей серйозний косметичний дефект призводить до порушення психоемоційного розвитку дитини. Психологічні комплекси виникають і в батьків, які починають соромитися власних малюків. Вони йдуть до бабок і різних лікарів, після «допомоги» яких на місці плям залишаються страшні рубці та сліди від опіків.

— А гемангіоми?

— Якщо адекватно не лікувати, можуть проростати в інші органи, звужувати життєво важливі отвори і проходи, порушуючи тим самим функцію органів зору, слуху, нюху, шлунково-кишкового тракту.

— Що ж робити?

— Важливо знати, що є гемангіоми поверхневі й глибокі. Останніх можна позбутися лише з допомогою хірургічного втручання, і післяопераційних шрамів тут не уникнути. Інша справа — поверхневі. До останнього десятиріччя їх лікували теплом, холодом чи різними хімічними речовинами. У будь-якому разі під час знищення пухлинної тканини чи неправильно розвиненої судинної ділянки на їхньому місці найчастіше залишаються рубці. Єдиний метод, що дає змогу позбавитися плям без утворення рубців — селективний фототермолізис. Простіше кажучи, з допомогою лазера.

Хочу звернути увагу батьків на те, що 70 відсотків гемангіом розсмоктуються без лікування. Та дуже важко переконати батьків не поспішати. Безперечно, є гемангіоми, які потребують негайного лікування, і розв'язати це питання може лише кваліфікований лікар.

Інтерв'ю взяла ЯНА СТАДІЛЬНА.

На життєвих перехрестях

І старість не така сіра

На міському ринку всі мимоволі звертали увагу на цю парочку: біля сивого чоловіка весь час крутилося циганча років десяти. Схоже, в обох було повне взаєморозуміння, бо, коли купували одяг, прицінювалися, радилися, зважували всі «за» і «проти». Одначе, видно, гаманець дозволив. І хлопчина бурхливо порадів обнові, не звертаючи уваги на оточуючих.

Володимир (так назвав себе чоловік, хоча й з огляду на поважний вік годилося б додати і по-батькові), кивнувши в бік Аліка, розповів про подарунок долі.

Змолоду не зумів знайти собі пару, жив із батьками. А коли вони померли, залишився сам в оселі. Давав лад у господарстві: у хлівчику і кабанчик є, і кури по подвірку бігають. Щоправда, порядок у хаті не такий, який могли б навести жіночі руки. Не розкошував, але й не бідував: жив на пенсію по інвалідності, бо свого часу, працюючи в колгоспі, травмував ногу. Люди звикли до того, що чоловік самотній, поза очі називали старим холостяком. Він не сердився — таки правда. А від суму говорив з лелеками, що вподобали місце на стовпі біля двору.

Якось по селу жебракував циганча. Не минуло воно й Володимирового двору. Чоловік нагодував, дозволив переночувати. А коли той роздягався, побачив море синців на його тілі. Серце защеміло від жалю... Пробував розпитати — марно. Вранці, коли рубав дрова, ще заспаний хлопчик узявся складати їх, потім разом картоплю перебирали. Господар не виправджував його — все ж веселіше вдвох. Ось так і залишився Алік у хаті дядька Володимира.

— Оце пересидить трохи — і тільки його й побачиш. Ти хоч майно пильнуй, — радили сусіди.

Але тим прогнозам не судилося збутися — уже рік хлопчик у селі. Володимир навчив його читати, а потім відправив у школу — прийняли умовно, як «вільного слухача», бо Алікові в навчанні треба чимало доганяти.

Поперва Володимир мав з ним великі проблеми: Алік час від часу ходив у сусіднє село побиратися... Чоловік терпляче його виховував — «походів» більше не було. Лід недовіри розтанув: хлопчик признався, що сирота, утік від тітки, яка примушувала його жебракувати. І у Володимира відлягло від серця — дитину не шукають (не дай, Боже, знову потрапити йому в лихі руки; тому й адреси просив не називати). Бо вже звик до нього. Хлопчик відповідає йому турботою: коли взимку господар занедужав, хазяйнував в оселі, варив нехитрі страви, годував живність. Відтоді, як у хаті Алік, старість не така сіра...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Диканівська аварія: чотири роки потому

Після сумновідомої диканівської аварії минуло чотири роки. Харків'яни, напевно, назавжди запам'ятають ті неспокійні дні 1995 року, перебої з водою, що тривали кілька місяців. Слід віддати належне харківським комунальникам, які чимало зробили для того, щоб у майбутньому запобігти таким аваріям на головній насосній станції. Але, як нам здається, треба ще раз повернутися до події, що дала стільки уроків міським головам і примусила певною мірою місцеву владу змінити ставлення до комунальних проблем. Наш співрозмовник — генеральний директор державного комунального підприємства «Харківкомуночиствод» Іван КОРИНЬКО:

— Очевидно, тверезо проаналізувати те, що сталося, можна тільки через деякий час. Не все вимірюється сухими статистичними даними. Та одну цифру як потенційний масштаб аварії все ж таки слід навести. Отруєння, інфекції, епідемії загрожували 10-мільйонному регіону... Затоплення Диканівської насосної станції приховувало в собі тяжкі техногенні та екологічні наслідки не тільки для Харківщини, а й загалом для мешканців басейну Сіверського Дінця та усього Азовсько-Чорноморського узбережжя. Дякувати Богу, цього не сталося, завдяки активній роботі місцевої влади, керівництва нашої держави, спільним зусиллям робітників та інженерів, активній допомозі міжнародних і вітчизняних організацій експлуатаційникам вдалося вжити рішучих заходів, і вже через кілька місяців схема водовідведення регіону могла працювати без перебоїв.

— Нині, чотири роки по-тому, можна розібратися в основних причинах аварії?

— Звинувачувати в гріхах когось, звісно, завжди простіше. У всьому винна наша спільна звичка, наш менталітет тих років — зробити «абияк» і відразу рапортувати про це вищому керівництву. Як і більшість об'єктів, збудованих у 70-х, систему очисних споруд не довели до ладу. Навіть у минулому столітті лінії міської каналізації було закільцьовано, а практично всі такі системи мають відтинаючий пристрій. Усе це необхідно для того, щоб можна було відвернути наслідки можливої аварії. Так чи інакше, цю величезну озію —харківські очисні споруди — здали без дублювання, без «закільцювання», хоча проектом було передбачено його наявність. А вже коли насосну станцію затопило, і не було жодної можливості поставити заслін стихії, ми всі згадали, що слід було робити й те, й се, й це....

— На сьогодні картина кардинально змінилася. Що було конкретно зроблено за ці чотири роки?

— Думки щодо аварійних робіт були різні. Дехто вважав, що впоратися можна за добу, але викачати близько мільйона кубів стоків без потужних насосів з 50-метрової глибини було неможливо. Тільки за місяць вдалося запустити насосну станцію, тобто повернути її до доаварійного стану. Заради справедливості слід згадати державну позицію Президента, який уперше підписав цільовий указ, що дозволяв фінансувати ліквідацію наслідків аварії, активно модернізувати очисні споруди Харкова за рахунок коштів, виручених від приватизації підприємств. До речі, цими днями Президент іще раз цікавився, як справи на нашому об'єкті, які проблеми, шляхи їх розв'язання.

Зазначу, за ці роки виконано значний обсяг робіт. Скажу про головне. Цілком відновлено головну насосну станцію, її потужність доведено до проектних параметрів. Відвернуто можливість її затоплення, встановлено два потужні аварійні насоси. Завершуємо роботу над підвищенням надійності енергопостачання, встановили дизельну станцію. Збудували аварійні скиди. Що ж до будівництва дублюючого колектора, кільцювання системи колекторів і влаштування додаткового резервного вводу, роботи тут ще тривають. Завдяки модернізації потужностей очисних споруд, тепер вони замість 700 можуть впоратися з 800 тис. кубометрів стоків на добу. У складі «Харківкомуночистводу» створено підрозділ НС, який за 4 роки брав участь у ліквідації аварій, що сталися в кількох містах України. На «виході» автоматизована система управління, завдяки якій зможемо відстежувати роботу вузлів та механізмів на наших очисних спорудах. Коротше кажучи, позаду майже половина реконструкції.

— І все-таки попереду, як ви кажете, ще велика і копітка робота. А головне те, що вона потребує чималих фінансових витрат?

— Так. Це й закінчення будівництва Баварського колектора, й модернізація Безлюдівських очисних споруд, і перекладання мереж, і ремонт колекторів глибокого закладання... Впевнений, з цією роботою ми зможемо впоратися значно раніше, коли нам нададуть належну підтримку. Відповідно до Указу Президента України № 765/95 від 22.08.95 р. за лінією приватизації підприємств одержано 18,6 млн. грн., але це всього лише 29% коштів від необхідних для виконання заходів, причому без урахування інфляції та підвищення цін. На жаль, останнім часом погіршилося фінансування Диканівки. Та ми все-таки сподіваємося на конкретне і плідне співробітництво з органами виконавчої влади. Вважаю, уроки аварії мають нас навчити багато чому. Адже недарма кажуть: скнара платить двічі. Вартий уваги в цьому плані досвід ленінградських колег, які після диканівських подій не пошкодували вкласти в каналізаційну систему величезні кошти. Те саме стали робити і в інших містах. Закономірно, що питання подальшого оздоровлення басейну Сіверського Дінця і підвищення якості питної води знайшло своє відображення в інвестиційному проекті, розробленому проектними організаціями і комунальними підприємствами Харкова. Його реалізація значно знизить негативний вплив роботи каналізаційного господарства на екологію Харківської, Луганської, Донецької областей і басейну Азовського моря. Хочемо також присвятити цій проблемі науково-практичну конференцію в жовтні цього року.

Сергій ТРОЦЕНКО.

Харків.

Королівський почастунок

Оригінальну горілчану пляшку прикрашає портрет галицько-волинського князя, а на зворотному боці —лаконічні відомості про нього: «Король Данило у битвах за незалежність Батьківщини здобув численні перемоги. В знак визнання його державним мужем і здібним полководцем Рим коронував князя Золотою короною».

Ризикована це затія — давати такі найменування алкогольним напоям, бо вони зобов'язують до відповідної якості. А горілка «Роксолана» навіть спричинила неоднозначні відгуки рогатинців, які засумнівалися в тім, що їхній землячці потрібна ось така реклама на пляшці: «Не одному невільнику усміхнулися ясні зорі України. Їх викупила дружина турецького султана Роксолана, вродлива дівчина Настя Лісовська з Рогатина на Прикарпатті». Спробуй захмеліти після такого історичного екскурсу. Пригубите чарку у вишуканому товаристві, поведете з друзями розмову про життя-буття, відтак заспіваєте відому пісню місцевих авторів: «Не пий, козаче...».

Цей своєрідний історичний лікнеп зініціював генеральний директор Івано-Франківського обласного державного об'єднання спиртової та лікеро-горілчаної промисловості Іван Яковець. Він став завершальним штрихом реформування виробництва і успішного торування ринкової колії за умов, коли йде жорстке випробування конкурентоспроможності продукції. Адже триває гра без правил, бо у вузькому правовому полі діють державні підприємства, а в широкому і малоконтрольованому — численні самогонщики.

Показовою є історія підприємства, яке одразу було зорієнтовано на передові форми господарювання. Розташована на території колишнього приміського села Княгинин, яке вперше згадується в писемних джерелах 1449 року, фабрика дріжджів і спирту (1878 р.) належала до перших підприємств тодішнього окружного центру, які здійснили перехід від мануфактури до капіталістичної промислової фабрики. «Гени» капіталізму, вулиця Княгинин, на якій нині розташовано підприємство, торгова марка «Княгинин» задають тон. Підприємство має цілковите право на княжі символи і мірила, оскільки посідає почесне місце в п'ятірці кращих вітчизняних виробників.

— Те правове поле, яке нині є, — не для нас, а для тіньового елементу, — каже Іван Яковець. — Вихід знайшли і вижили за рахунок добре продуманого виробничого ризику.

Не будемо розсекречувати форми ризику. Тим паче, що вони можуть змінитися навіть за час підготовки матеріалу до друку. Зрештою, хочеться вірити, що у третьому тисячолітті керівники на взірець Івана Яковця перестануть виконувати роль камікадзе. Навіч потужне виробництво з сучасними технологіями, обладнанням та штатом досвідчених фахівців, які шукають і знаходять нові й нові шляхи підвищення якості продукції. Вперше у лікеро-горілчаній промисловості об'єднання впровадило найпрогресивнішу систему очищення горілки на основі вугільних колонок та пісочних фільтрів, виготовлених з титану. Споживачі, зокрема й зарубіжні, справедливо вважають івано-франківську продукцію високоякісною.

Горілку «Доктор» навіть лікарі рекомендують до вживання. Продукт, який розроблено спільно із фірмою «Євроспирт», завдяки додаванню йоду виводить радіонукліди. «Карпатська особлива» зроблена на березовому соку. Саме цю горілку вряди-годи дозволяє собі пригубити (задля представницьких інтересів) непитущий Іван Яковець. Певним чином виробництво алкоголю він вважає карбом на сумлінні й спокутує його за рахунок якості, оригінальних розробок із застосуванням старовинних рецептур. Наприклад, у складі «Бальзаму Прикарпатського» — горіх волоський, калина, горобина чорноплідна, звіробій, домник, материнка, листя чорної смородини і вишні, мед. У складі горілок «Корона» і «Король Данило» — рута червона. Саме та знаменита червона рута, з якою асоціюються у нас імена незабутніх Володимира Івасюка, Назарія Яремчука.

Він так і називається — «Король Данило»

Одним із контрапунктів моральної спокути за виробництво алкоголю стала меценатсько-спонсорська діяльність підприємства і його керівника, депутата обласної ради.

— Немає у нас такої школи, лікарні, військової частини, яким би ми не допомогли, — каже Іван Яковець.

За минулі два роки створено 170 нових робочих місць, а на перспективу бізнес-плани і задуми пов'язані із багатоваріантністю виробництва із маркою «Княгинин», яка охоплюватиме не лише алкогольну продукцію.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Івано-Франківськ.

Лісова пісня Полісся

Усі перли Полісся, його неповторна краса зібрані на 47 тисячах гектарах щойно створеного Рівненського природного заповідника, який матиме статус структурного підрозділу «Рівнелісу» на правах окремого держлісгоспу, а фінансуватиметься з державного бюджету. Господарем усієї цієї краси став Олексій Степанов.

Рівненський заповідник об'єднав у собі чотири колишні заказники загальнодержавного значення: загальнозоологічний «Перебродівський» (Дубровицький район), ландшафтний «Білоозерський» (Володимирецький район), гідрологічний «Сомино» (Сарненський район), ботанічний «Сира Погоня» (Рокитнівський район).

Новостворений заповідник — рай для туристів, краєзнавців, природолюбів, науковців. Тут представлені неповторні й унікальні флора і фауна Полісся, все те, що робить його чудовим природним незайманим куточком нашої держави. Так, науковці Інституту ботаніки НАН України виявили тут кілька десятків рідкісних видів рослин, занесених до Червоної книги України. Є тут більше десяти видів рідкісних птахів, які теж потребують піклування й захисту.

...Милують око прекрасні краєвиди заповідника, де гарно в будь-яку пору року, а особливо зараз, коли під зеленими кронами можна сховатися від виснажливої спеки, щоб одержати насолоду від п'янких ароматів лісових трав, співу пташок. Годинами можна слухати цю чудову поліську лісову пісню.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Горілку «Доктор» навіть лікарі рекомендують вживати

Абзац з листа

За спідометром і плата

Власники автомобілів мають сплачувати податок не за наявність транспорту, а за кілометраж, який підраховує спідометр. Його легко визначити при техогляді. Приміром, пенсіонери на своїх «Запорожцях» виїжджають вряди-годи, щоб перевезти зібраний урожай з городу, а платять, як і «нові українці»... До речі, податки ростуть, а дороги як були розбиті, так і залишилися.

В. В'ЯЗОВСЬКИЙ.
Дніпропетровськ.

Коли настає чорний день...

Померла моя 85-річна мама. Якщо хтось пережив ситуацію, коли покійник у домі, а близьким нема за що поховати небіжчика, бо держава привласнила його гроші, той мене зрозуміє.

Олександр БАСИСТИЙ.
Сімферополь.

Ярмо для онуків

Куди діваються кредити від МВФ, хто ними користується? Життя наше з кожним роком дедалі гіршає, економіка занепадає, просвітку ніякого не видно. Хіба не можна обійтися без них? А віддаватимуть же борги наші діти та онуки...

Н. КАМЕНЕЦЬ.
Коростишів
Житомирської області.

Ми ще живі!..

У День Перемоги ветеранів запросили на урочистий обід, де вручали їм грошову допомогу, а за нас, трудівників тилу, ніхто навіть не згадав. Ми були зовсім юні, але не шкодували свого здоров'я, працювали від зорі до зорі на Перемогу.

Віра РУБАН.
Нововоронцовка
Херсонської області.

Відпрацював — відпочивай!

Закон має бути однаковий для всіх. Кожний «юний пенсіонер», досягнувши певного віку, нехай звільняє робоче місце для молодого спеціаліста. Скільки їх сьогодні без роботи, а старі кадри і не думають іти на відпочинок...

Надія ПОНОМАРЕНКО.
Ізюм
Харківської області.

До всього — по-державному...

Моя дружина після нападу бандитів одержала черепно-мозкову травму. Нині вона інвалід першої групи, без сторонньої допомоги не може обходитися. Держава виділяє мені пенсію по догляду за нею — 5 гривень 20 копійок. Справа навіть не в тому, що цей мізер я ще ніколи вчасно не одержав. Дивує інше: як ретельно, до копійки, підраховано величину «допомоги»...

Валентин МАТЕЙ.
Красилів
Хмельницької області.

Що можуть сучасні Мойсеї?

Якщо вірити Біблії, то пророк Мойсей водив пустелею людей, які довірили йому свої долі, 40 років, і лише коли вимерло два покоління, привів залишки народу до Палестини. До речі, зазначу, що, за переказами старожилів, шлях, який проходили пішки прочани від України до Єрусалима, займав у часі один рік.

То скільки років потрібно буде сучасним Мойсеям, щоб здолати «економічну пустелю», враховуючи сучасні технології, техніку і мінімальні зарплати та пенсії, яких вистачає хіба що для прогодування кота та кролика? І скільки поколінь вимре?

Іван РУДЕНКО,
ветеран праці.
Черкаси.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Досить неправди і фальсифікацій

Питання точної кількості жертв голодомору залишається відкритим

Запитання по суті

«У газеті «Голос України» було опубліковано два знімки демонстрантів. На передньому плані одного з них — транспарант «Голодомор 1932—1933 р.р. 10 млн. жертв». У вас є можливість перевірити чи уточнити ці дані? Не можна допускати, щоб підростаюче покоління виховувалося на неправді та фальсифікаціях».

За дорученням ветеранів колишнього Сімферопольського військового об'єднаного училища полковник у відставці Михайло ВАСИЛЮК.

Оскільки в листі також ставиться запитання про загальну кількість людських втрат у радянські часи, а особливо враховуючи, що дискусії на ці теми мають в нашому суспільстві яскраво ідеологічне забарвлення, спробуємо відповісти, користуючись різними джерелами інформації. Висновки робити вам, шановні читачі.

* * *

Спочатку про голод в Україні 30-х років.

Досі немає точної відповіді про кількість його жертв. Відомі дослідники цього періоду нашої історії Л. Коваленко та В. Маняк у своєму виданні «Голод-30. Народна книга-меморіал» роблять аргументований висновок про те, що офіційні органи замовчують правду про кількість вмерлих.

Автори довідника «Україна від найдавніших часів до сьогодення» В. Верстюк, О. Дзюба, В. Репринцев твердять: «За різними оцінками він (голод. — **В. А.**) забрав життя 3—5 млн. селян».

Це українські видання 90-х років.

Як відомо, результати першого радянського перепису населення були анульовані як «шкідницькі», а багато учасників заходу звинувачені в «контрреволюції». В січні 1939 року пройшов другий перепис населення УРСР.

Він показав, що з 1929 по 1939 роки кількість населення в Україні не змінилася — залишилась на рівні 30 млн. 960 тисяч чоловік. Але якщо брати дані приросту населення до 1929 року, то за вказане, тобто передвоєнне, десятиліття, українців мало б стати 36 мільйонів.

Отож виходить, що дані про людські втрати в 30-ті роки, наведені в довіднику «Україна від найдавніших часів до сьогодення», очевидно, відповідають дійсності. Очевидно, бо ми ще не сказали про сталінські репресії 30-х років.

Загальновідомо, що Україна і в дореволюційні, й в перші пореволюційні роки посідала лідируюче місце в Європі за природним приростом населення. Якщо в 1924 році він дорівнював 24,5 на 1000 осіб, то в 1929-му — лише 17,7. Для порівняння зазначимо, що в довоєнній Болгарії він дорівнював 11,9, а у Франції лише 0,5.

Цікаво подивитися на рівень природного приросту українського населення в останні радянські десятиліття. Якщо в 1980 році він становив 174 особи, то вже в 1990 — лише 28. Звідси неважко дійти висновку про динаміку нинішнього зменшення населення в Україні, про що часто говорять представники різних політичних сил.

Але не забуваймо, що на темпи росту населення в УРСР істотно впливала міграційна політика Москви (значна кількість сьогоднішніх донбасівців та південноукраїнців — вихідці з Росії та інших союзних республік).

Отже, питання точної кількості жертв голодомору залишається відкритим.

Щодо загальної кількості людських втрат в СРСР, то тут дещо прояснює енциклопедичний довідник «Мир русской истории» (Москва, 1997). У ході громадянської війни загинуло 940 тисяч осіб, санітарні втрати (поранені, контужені тощо) досягли майже 7 мільйонів осіб. Про жертви серед мирного населення довідник мовчить. Всього від 1918 по 1989 роки СРСР втратив у воєнних діях 9 мільйонів 800 тисяч осіб, санітарні втрати досягли 30 мільйонів осіб.

Додамо до цього, що за 73 радянські роки СРСР не брав участь у воєнних діях лише протягом 21-го року. Мається на увазі участь Радянського Союзу і в масштабних збройних конфліктах та війнах, і в так званих операціях з «надання військової допомоги...» Алжиру, Кубі, Єгипту, Йємену, Сирії, Мозамбіку, Ефіопії тощо.

Віталій АБЛІЦОВ.

«Прошу звільнити з війська»

Такими словами починаються рапорти молодих офіцерів

Тенденції

— У полку я прослужив півроку. За цей час ніхто з командування не поцікавився, де я живу і які в мене проблеми. А от за недоліки питають.

— Наш робочий день нерегламентований. Скажете, є статути, нормативні акти. Так, вони існують, та від цього не легше: командирові на них, вибачте, начхати.

Мої співрозмовники — лейтенанти Деснянського гарнізону, що на Чернігівщині. Їхні колеги з інших частин не в кращому становищі. Бо начальників, які не розуміють, що лейтенант —це не лише підлеглий, а й партнер по виконанню відповідальних завдань, врешті-решт — жива людина, про яку вони зобов'язані піклуватися, у нас вистачає.

Чого ж бракує молодим офіцерам?

Відповідь на це запитання я отримав, ознайомившись із результатами соціологічного дослідження, проведеного у навчальній частині серед молодших командирів. Виявилося, що порушення тривалості робочого дня тут стали нормою, про цікавий відпочинок лише мріють, як, до речі, і про можливість підготуватись до занять з курсантами.

Респонденти відверто зізналися, що через надмірну завантаженість не мають змоги вивчати законодавство, психологію, педагогіку.

Через 5—10 років сьогоднішні командири бригад, дивізій залишать армійський стрій. На зміну їм прийдуть нинішні лейтенанти і капітани, якими окремі генерали і полковники так «опікуються».

Ми звикли всі проблеми списувати на брак коштів. Та хіба для того, щоб створити випускникам військових вузів нормальні умови для проходження подальшої служби, потрібно багато грошей?

Достатньо часом доброзичливо зустріти, не карати з першого дня за помилки, допомагаючи їх уникати.

Я пам'ятаю, якими виснаженими і стомленими поверталися з полігонів мої друзі-однополчани 15 років тому. Ми служили за якусь сотню кілометрів від Ленінграда, але місяцями не бували в славетному місті. На моїх очах розпалися сім'ї багатьох лейтенантів, бо наші командири вважали, що нам слід думати лише про службу. Знав чимало хлопців, які принесли б багато користі армії й державі, але, втомившись від черствості і грубощів начальства, залишили службу. А скільки лейтенантів зламались і топили відчай у горілці!

Проблема має не лише моральний, а й матеріальний аспект. Адже курсанти військових інститутів, на відміну від цивільних вузів, перебувають на повному державному утриманні. І для того, щоб випускник того ж авіаційного інституту «окупився», потрібно чимало часу. А молоді офіцери, не бажаючи бути в ролі «хлопчиків для биття», звільняються з армії в перші роки служби.

Я поцікавився у службових осіб головного управління кадрів Міністерства оборони України кількістю звільнених з війська молодих офіцерів. Але відповіді так і не отримав. Військова таємниця...

Сергій ЗЯТЬЄВ.

Не маю сил для судової тяганини

Мої батьки мали велике господарство. А коли почалося пограбування працьовитих селян — вони розпродали все нажите і в 1930 році купили в Чернігові будинок.

Житло в довоєнні роки майже не будувалося, а натомість в 1931 р. почали відбирати кращі будинки у їх власників, створюючи жилкопи. У грудні 1932 р. нашу сім'ю викинули з власної оселі.

У ніч на 2 жовтня 1937 р. енкаведист-грабіжник заарештував мого невинного батька, забравши коштовні речі під час обшуку. Батько загинув у концтаборі. І тільки в 1971 р. його посмертно реабілітували.

В 1991 р., коли було прийнято Закон про реабілітацію жертв тоталітарного режиму з політичних і релігійних мотивів і повернення їм або компенсацію пограбованих будівель і майна, я почав писати свої звернення до різних правозахисних комісій. Проте їх не розглядали або бездушно «відфутболювали» тим, на кого я скаржився.

Мені 77 років, я не маю ні сил, ні коштів для судової тяганини.

Отже, жертвам злочинів тоталітарного режиму доводиться або погодитися з ігноруванням законів тими, хто існує для нагляду за їх виконанням, або звертатися до міжнародних правозахисних організацій, а це значить ганьбити нашу молоду Українську державу перед світовою громадськістю.

Володимир НАЦИК,
ветеран війни і праці.

Київ.

Гусейнов дебютує в ролі голкіпера

Чемпіонат України. Вища ліга. 5 тур: «Шахтар» — «Ворскла» — 0:0. 8000 глядачів. «Прикарпаття» — «Кривбас» — 1:3. 8000. Ковалюк, 52 з пенальті — Якименко, 18, Мороз, 24 і 69. «Металург» (Маріуполь) — «Дніпро» 3:2. 8000. Волосянко, 8, Малокуцко, 68, Плотко, 88 — Валяєв, 18, Савенчук, 41. «Нива» — «Таврія» — 1:1. 4000. Кайдарашвілі, 89 — Осипов, 36. ЦСКА — «Зірка» — 3:0. 3000. Закарлюка, 16 з пенальті, 45, Каряка, 84. «Металіст» — «Металург» (Донецьк) — 2:1. 15500. Гольдін, 45, Іваненко, 60 —Шищенко, 76. «Карпати» — «Чорноморець» — 5:0. 6500. Мизін, 45 и 64. Хома, 50, Семочко, 77, Ковалець, 86. На 38-й хв. вилучено Поліщука («ч»), а на 82-й Гришко («ч»). Матч «Металург» (Запоріжжя) — «Динамо» перенесено на 11 листопада.

	І	В	Н	П	М	О
«Кривбас»	5	4	1	0	11—3	13
«Металіст»	5	4	0	1	6—3	12
«Динамо»	4	3	1	0	8—3	10
«Шахтар»	5	3	1	1	6—1	10
«Карпати»	5	3	0	2	8—5	9
«Металург» М	5	3	0	2	12—5	9
ЦСКА	5	2	1	2	6—2	7
«Ворскла»	5	2	1	2	8—6	7
«Таврія»	5	2	1	2	6—7	7
«Металург» З	4	2	0	2	6—7	6
«Нива»	5	1	2	2	6—5	5
«Металург» Д	5	1	2	2	4—7	5
«Чорноморець»	5	1	0	4	1—14	3
«Прикарпаття»	5	0	3	2	4—8	3
«Зірка»	5	0		2	3 2—9	2
«Дніпро»	5	0	1	4	3—12	1

Свистом проводжали в Донецьку вболівальники «Шахтар». Хоч як намагалися гірники зламати оборону «Ворскли», їм це не вдалося. Та й сама гра «Шахтаря» ще далека від ідеалу. Щоправда, до старту в євротурнірі час для роботи над помилками ще є, і Анатолію Бишовцю, сподіваємося, вдасться підвести до відповідального матчу команду в ліпшій формі.

А «Кривбас» піймав свою гру, і протистояти команді Олега Тарана вдалося поки що лише динамівцям Києва. В Івано-Франківську лідер уже в першому таймі забезпечив собі перемогу, забивши зусиллями Якименка і Мороза два голи. Прикарпатці на початку другого тайму намагалися перехопити ініціативу. Їм це вдалося, і вони відквитали один гол з пенальті. Але потім «Кривбас» нагадав, хто в чемпіонаті лідер.

Знову не пощастило «Чорноморцю», який втерпе програв з великим рахунком. Щоправда, закінчували матч в одеській команді всього 9 гравців, а ворота вісім останніх хвилин захищав нападаючий Гусейнов. Вимушено, звичайно, бо з поля було вилучено Гришка. І оскільки форвард не проходив воротарських університетів, Ковалець без особливих зусиль забив йому п'ятий гол.

Близький до нічиєї був «Дніпро», який навіть вигравав у матчі проти «Металурга» в Маріуполі. Але удар Плотка за дві хвилини до фінального свистка перекреслив усі сподівання дніпропетровців на одне очко. «Дніпро» так і залишився останнім у турнірній таблиці. Щоправда, і його сусіди не просунулися вперед. Тому становище дніпропетровців катастрофічним назвати не можна. Ще й тому, що в грі команди відчувається прогрес. Ось їм би ще трошки везіння. Можливо, воно прийде в наступному турі, в якому «Дніпро» приймає «Ниву». Матчі шостого туру відбудуться 7 серпня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

В Черкасах мріють про вищу лігу

Першість України. Перша ліга, 2-й тур: «Оболонь—ПВО» — «Шахтар-2» — 3:0. 1200 глядачів. Олешко, 45, 67, Крачек, 87. ЦСКА-2 — «Сталь» — 0:1. 1000. Лопаткін, 7. На 61-й хв. Ковальчук не реалізував пенальті.

«Полісся» — «Нафтовик» — 3:1. 3600. Паршин, 49, 51. Козакевич, 53 —Карабута, 28. На 49-й хв. Софілканич не реалізував пенальті. На 51-й хв. з поля видалено Колесника («Н»). «Явір-Суми» — ФК «Львів» — 0:1. 4000. Галун, 28. «Волинь» — ФК «Вінниця» — 2:0. 2500, Бурковський, 24, Мозолюк, 74. «Металург» — «Поліграфтехніка» — 0:0. 2000. «Закарпаття» — ФК «Черкаси» —2:3. 3200. Бундаш, 8 з пенальті, Франко, 54 — Фінкель, 58, Олег Грицай, 61 і 76. «Чорноморець-2» — «Торпедо» — 0:1, 550. Липський, 5. СК «Миколаїв» — «Динамо-2» — 0:0. 9000.

Черкаські футболісти під керівництвом Володимира Мунтяна, очевидно, серйозно націлилися на вищу лігу. Прихід у команду досвідченого нападника Фінкеля значно зміцнив лінію атаки. Тепер суперникам дуже складно нейтралізувати тандем Фінкель — Олег Грицай. У цьому переконались футболісти «Закарпаття», які вели в грі з лідером — 2:0, але втратили перемогу після точних ударів цих нападників.

Справжні бійцівські якості виявили молоді гравці «Оболонь-ПВО», яким у складі «Шахтаря-2» протистояли такі зубри, як Леонов, Кривенцов, Орбу, Поцхверія, Глевацкас. У кінці тайму дебютанти впоралися з хвилюванням, і найнаполегливіший у складі «Оболоні» Олексій Олешко головою відкрив рахунок. Схожий гол він забив і в другому таймі, а закріпив перемогу Крачек. Судячи з гри новачка ліги, старожилам доведеться з ними рахуватися.

Бій «гігантів» у Миколаєві закінчився сімома попередженнями. Досягли великих успіхів у грубощах господарі — 4:3. А ось на табло залишилися «нулі», хоча динамівці намагалися вирвати перемогу. Але Михайлу Калиті, схоже, вже вдалося створити команду, яка може опиратися й не пасувати перед грізним суперником.

У лідери після двох турів вийшли ФК «Черкаси» і ФК «Львів», у яких по 6 очок. По 4 очки у СК «Миколаїв», «Поліграфтехніки», по 3 — в «Оболоні-ПВО», «Закарпаття», «Торпедо», «Шахтаря-2», «Полісся», «Волині», «Сталі», «Чорноморця» (йому присуджено технічну перемогу над «Динамо-2», що порушив регламент змагань), по одному очку — у «Явора-Суми», ЦСКА-2, «Нафтовика», ФК «Вінниця», «Динамо-2» та «Металурга».

Матчі 3-го туру відбудуться 6 серпня.

Олег Лужний дебютував в офіційному матчі у складі «Арсеналу» (Лондон). Його команда завоювала Суперкубок Англії, перемігши «Манчестер Юнайтед» — 2:1

У номер

✔ Київ

Магістр гри та його східні друзі

Київський камерний оркестр під керуванням Романа Кофмана виступив спільно з корейськими солістами у Колонному залі Національної філармонії.

Передусім здивувала не звична для експресивних українців манера гри піаністів. А стиль виконання Чой Кен-Су (фортепіанний концерт №3 Л. ван Бетховена) наштовхнув на аналогію зі східними видами боротьби, коли начебто легке зусилля пальців породжує неочікувану віддачу. Музиканти на перший погляд видаються дещо безпристрасними, відстороненими. Та це, притаманне саме Сходу умиротворення при прочитанні відомих творів західноєвропейської класики, є не що інше, як зворотний бік артистичної своєрідності.

Після блискучого, майстерно зіграного оркестром Бранденбурзького концерту № 3 Й.-С. Баха гості філармонії запропонували публіці арії з улюблених опер.

✔ Житомир

Польський дім з видом на Полісся

Напівспоруджений будинок, до якого кілька років не підходив жоден будівельник, за короткий час став одною з архітектурних окрас обласного центру. А сталося це після того, як фірма «Енергопол» на кошти організації «Вспульнота Польська» та фундації «Допомога полякам на Сході» перетворила його на Польський дім. На відкриття прибули польські дипломати на чолі з послом Єжи Баром, депутати польського парламенту, гості з Підкарпатського воєводства, велика група журналістів з Польщі. Відтепер буде більше можливостей довідатися про те, як живе західний сусід України. Може, і за темпами реформ до них наблизимося?

✔ Чернігів

Відпочинемо в печерах

Одне з малих приватних підприємств Чернігова почало прийом туристів, яким не тільки показують старовинну архітектуру міста, пропонують екскурсію зачарованою Десною, але й оздоровлюють в Антонієвих печерах. Вони позитивно впливають на людський організм. Туристи перебувають у повній тиші і темноті печер, розташованих біля давньоруських храмів, які, як відомо, завжди будувалися в зонах позитивної енергетики.

✔ Рівне

Розморозили... школу

Після припинення фінансування з Чорнобильського фонду три роки було тихо на будівельному майданчику нової школи у найвіддаленішому з райцентрів Рівненщини — Зарічному. Однак віднедавна тут почали порядкувати будівельники Зарічненського та Костопільського райагробудів. Школа селищу вкрай необхідна, бо в аварійній старій, спорудженій ще в передвоєнні роки, замість 450 навчається близько тисячі дітей. Отож батьки з надією поглядають на те, як просуваються роботи на будівельному майданчику.

✔ Фотофакт

До Миргорода надійшов гуманітарний вантаж — медичне обладнання та матеріали — завдяки Ротарі-клубу міста-побратима Рендолфа (США). Допомога розподілена між медичними закладами і службами соцзахисту міста.

Фото Сергія МІНЕНКА.

Кінець ери синьооких брюнетів-серцеїдів

Настав для шанувальниць французького кінематографа. Українці полюбляють співвідносити себе з цією нацією. А отже, для наших кіноглядачок захід цієї ери також настав.

Десята муза

Під завісу XXI Московського кінофестивалю, а точніше — на завершальній прес-конференції, Ален Делон підтвердив: чутки про його прощання з кіно не перебільшені. Колишнє уособлення суперчоловіка (хоча й нині він ще дуже навіть нічого...), Делон віднайшов у собі сили визнати, що вичерпався. І як лицедій. І як перманентний герой-коханець (тим паче, його складно уявити в якомусь іншому амплуа).

На церемонії закриття московського кінофоруму, повідомляє ДІНАУ, знаменитому французові дали нагороду за внесок у світове кіномистецтво. Як справжньому ветеранові підприємства під час проводів на пенсію: щоб вихід на заслужений відпочинок не був такий сумний.

Ольга КРАСОВСЬКА.
Фото АП.

З миру по дереву — Кримові Нікітський сад

Відпочинок

Спека, коли здається, що навіть термометр плавиться, на прогулянки у вихідні дні не налаштовує. Та варто лише зробити десяток-другий кроків затіненими і наповненими свіжим ароматом алеями Нікітського ботанічного саду — і втомленості як не було. У цьому своєрідному музеї рослин просто неба уже захоплює і вражає. Адже тут зібрано зелені експонати з усіх континентів планети: близько 30 тисяч видів, різновидів і сортів декоративних, плодових та ефіроолійних культур. Часто унікальних і дивовижних. Відвідувача зачаровує навіть маленька квіточка конвалії, а уявіть її у десятки разів більшу! І не в траві, а на довгому стрункому стовбурі. І не одне, а сотні суцвіть, що виростають із серидини жмутика гострого, як шабля, листя. Це колюча юка з Північної Америки. Звідти ж і секвойя гігантська. На батьківщині її висота сягає 150 метрів, а діаметр стовбура — 16 метрів!

Чудеса на вас чекають на кожному кроці: тисячолітня фісташка, 700-літня олива, один із видів гутаперчевих дерев. Кам'яний дуб, із деревини якого виготовляють важливі деталі машини... Тис — червоне дерево. Воно не гниє, має металеву міцність і живе до 3 тисяч років. І хоча його відносять до хвойних дерев, замість шишок на його гілках виростають червоні соковиті плоди. А як обминути алею струнких і задумливих пірамідальних кипарисів. Бамбуковий гай, пальми, магнолії, ліванський кедр, пробковий дуб, лавр благородний... Хоч як важко сьогодні працівникам Нікітського саду, але вони оберігають і примножують багатство зеленої скарбниці Криму. До речі, дендрологічну колекцію Нікітського ботанічного саду згідно з постановою Кабінету Міністрів України включено до списку об'єктів національного надбання держави.

А запчастини ліві

Наші водії не такі багаті, щоб ремонтувати свої автомобілі, використовуючи недоброякісні запчастини. Це не тільки удар по кишені, а й по безпеці на автошляхах. Не дивно, що на українських дорогах гине у 6 разів більше людей, ніж у Європі. У Держстандарті кажуть, що зарадити цьому може тільки сертифікація запчастин до транспортних засобів.

Нині український ринок буквально заполонила неякісна продукція і вітчизняного, і зарубіжного «походження». Не витримують сертифікаційних випробувань запчастини виробництва Росії, Білорусі, Польщі, Німеччини, Великої Британії.

Фахівці визнають, що система сертифікації у нашій державі далека від досконалості. Вона потребує значного доопрацювання та узгодження з міжнародними вимогами.

Тетяна СТРАТІЙЧУК.

Я шахту покинув, пішов страйкувати

Акція

Скажіть чесно: за які гроші ви пройшлися б пішки в умовах нестерпної липневої спеки з Донбасу аж до Києва? За великі? За дуже великі? Чи за оті, що звуться «скаженими»?.. А ось шахтарі вирушили до столиці пішки, аби отримати свої зароблені й безнадійно заборговані гроші.

Що там казати — дорожній знак «Пішохідний перехід» поступово втрачає своє первісне значення. Бо піші переходи донбаських гірників до столиці набрали цього літа масового характеру. Більше того — пішки крокують до Києва не тільки шахтарі, а ще їхні матері, дружини та діти. Наймолодшій учасниці переходу, що вийшов з Краснодона, всього 4 місяці. Але може статися, цей віковий показник буде перевершено, бо участь у поході бере жінка на дев'ятому місяці вагітності...

«Кучма!!! Наведи порядок у Краснодоні». З таким гаслом пройшла вулицями Донецька по дорозі до Києва ще одна колона з 1200 гірників ДХК «Краснодонвугілля». «Порядок», на думку учасників акції протесту, полягає насамперед у своєчасній виплаті зарплати, яку на шахтах холдингу чекають майже півтора року! Шахтарі вже не вірять традиційним численним обіцянням і вимагають погасити заборгованість на всі сто відсотків. Тобто, аби виконати цю вимогу, треба розкошелитися на 37 мільйонів гривень (загальний борг у зарплаті у «Краснодонвугіллі» становить 88 мільйонів гривень). Сума немала. Але з'явилася вона не вчора і не з вини гірників.

А щодо порядку... Пам'ятається, на минулих виборах глави держави теза про «Порядок і порядність» була складовою виборчої кампанії Леоніда Даниловича. Порядку, як бачите, шахтарі за п'ять років так і не дочекалися. Хоча порядок кожен розуміє по-своєму. Взяти ті ж піші переходи. Порядок тут теж можна навести — раз плюнути. Як саме? Дуже просто — побудувати для пішоходів-гірників... підземні переходи. Тоді, дивись, і порядок з'явиться. Принаймні, на автошляхах, що ведуть до Києва.

Павло КУЩ.

Луганська область.

Керівництво, колегія, колектив Генеральної прокуратури України висловлюють співчуття начальнику управління кадрів ПЛАСТУНУ Сергію Йосиповичу з приводу тяжкої втрати — смерті матері

Любові Никифорівни.

Редактор номера Олександр БІЛИК.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 236694.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311141.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України
Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України